

"Proletarec"
je delavski list
za misleče
čitatelje.

PROLETAREC

OFFICIAL ORGAN JUGOSLAV FEDERATION, S. P.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE

GLASILO
PROSVETNE
MATICE
J. S. Z.

Entered as second-class matter, December 6, 1907, at the post office
at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3d, 1879.

CHICAGO, ILL., 30. JUNIJA (JUNE 30,) 1932.

Published weekly at
2639 W. 26th St.

LETO — VOL. XXVII.

AMERIŠKA DENARNA VLADA IMPOTENTNA V KRIZI

MILIJARDE V POMOČ KAPITALISTOM NISO PRIPOMOGLE K STABILNOSTI

Propadanje bank ni še ustavljen. Nezaposlenost na-
rašča.—Pomankanje vladne kotrole.—Krivi preroki

Vsa obetanja Hooverove ad-
ministracije za stabiliziranje
ekonomskega življenja v deželi
so se izjavilova. Vladna u-
stanova z milijoni kapitala, ki
je bil dan na razpolago ban-
kam, ni mogla preprečiti ban-
čnih polomov. Ko je zavaloval
več glas, da kreditna korporacija pomaga le v goto-
vih slučajih, in to samo bogataškim posameznikom, se je
začel nov naval vlagateljev na
banke s katastrofalnimi posle-
dicami. Ze blizu 800 bank je
v tem letu prenehalo s poslovanjem, ki so imele do \$500,000,-
000 vlog. Kot navadno so pri-
zadeti v njih najbolj revnejši
sijozi.

Prič v tej krizi se je dogo-
dilo, da je v prošlem tednu in
tudi v tem trajal v Chicagu
skozi več dni velikanski histeri-
čni naval vlagateljev na obe
največji banki. V zadnjih par
tednih je v Chicagu spet pro-
padlo mnogo bank, skozi ne-
kaj dni kar po pet do osem na
dan. Ti polomi so imeli svoj
odmev na newyorski borzi,
kjer so še cene delnicam še
bolj navzdol, medtem ko je
borza v Chicagu večinoma v
mrtvili.

Rekonstrukcijska korporacija s par milijardami kapitala je bila ustanovljena z obljubo, da bo pripomogla k pojačanju industrije in k obnovi obratov. Obetali so, da bo s svojimi kredi-
ti pripomogla do zasluga tisočem delavev direktno in sto-
tisočem indirektno. Korpora-
cija je izdala že mnogo milijo-

MALI LJUDJE SO V
ŠPEKULACIJAH 50 MI-
LIJARD NA IZGUBI
Delavci, mali trgovci, pro-
fesionalci, bogatejši srednji
sloji in mali kapitalisti so iz-
gubili v špekulacijah 50 mi-
lijard dolarjev. To je pri-
zial predsednik newyorské
borze Richard Whitney čla-
nu senatne preiskovalne komisije Norbecku. Teh 50
milijard tvori sedaj razliko
med včerajšnjo "prosperite-
to" in danes mizerijo ter
bankroti. Po podatkih, ki
jih je predložil imenovani
predsednik newyorské borze,

John N. Garner iz Texasa, katerega je
ponujalo Hearstovo časopisje
ameriškemu ljudstvu za pred-
sednika Zed. držav, je v enemu
svojih govorov dejal, da se bo
moralna vlada žuriti, "če hoče
ustaviti naraščajoče socialistične
in komunistične tendence." Gar-
ner je v besedah demokrat
in zelo navdušen "za ljud-
stvo", ali v tem slučaju je
zahteval da "naj vlada ra-
bi vsako sredstvo v svojem
območju," da ustavi nadaljnje
širjenje radikalizma. Noben
državljan, najsiro odličnjak ali
preprost delavec, ne bi smel
dajati radikalcem nikake
vzbudbe, dejal je Garner in
da tem dal trujstjanom razume-
ti, da jim je zvest in da od nje-
vemu strani ne preti njihovim
interesom nikaka nevarnost.

Komunisti v Nemčiji gla-
sujejo s fašisti
V pruskem deželnem zboru
in tudi v nemškem državnem
zboru se je že dostikrat dogo-
dilo, da glasujejo komunisti za
predloge fašistične stranke in
fašisti za komunistične.

Dne 15. junija je pruski de-
želni zbor sprejel komunistični
predlog, ki priporoča, da naj
Nemčija odstopi od društva na-
rodov. Zanj so glasovali komuni-
stični in fašistični poslan-
ci. Predlog za Nemčijo ni ob-
vezen. Istočasno so komunisti
predlagali, da naj se kajzerjevi
žlahti neha plačevati pokojni-
no, a pri tem so fašisti glasova-
li proti. Dne 24. junija so komuni-
sti in fašisti v pruskem de-
želnem zboru odvrgli naredbo
prejemanje vlade, ki je prepo-
vedovala politične demonstracije,
ker dovajajo do pretegov in u-
morov na ulicah.

TABOR, KAKRŠNIH WASHINGTON NI VAJEN

Washington je videl že precej demonstracij in parkrat so v njemu taborili tudi brez-
poselniki. Ko pa se je zbral tu do dvajset tisoč veteranov in se utaborili kot kaka okupa-
cijska armada, so spravili v skrbi ne samo kongresnike nego tudi policijsko oblast glavne-
ga mesta. Lahko je streljati na stavkarje, la hko je brez posebne označitosti s "komunistično
sodrgo" in jih nagnati s plinskim bombami, ampak to so pač bivši vojaki, člani patriotskih
organizacij, ki so prišli, da opozore denarne patriote na njihove medvjedne obljuhe. Na sli-
ki je taborišče v Simsu tik Washingtona. Na levu je šotor Rdečega križa, kjer so zdrav-
niki na razpolago obolelim veteranom.

SEDEM STO TISOČ DOL. DEMOKRATOM ZA VO- LILNO KAMPANJO

Pred pričetkom nominacijske konvencije demokratske stranke prošli teden se je vršil v Chicagu sestanek odličnih demokratov, na katerem je njihov vodja kapitalist John J. Raskob poročal, da je zbral v kampanjski fond že nad sedem sto tisoč dolarjev. On sam je že pred tem prispeval sto tisoč dolarjev, vsega skupaj v prošli do te volilne kampanje pa že nad milijon.

Kapitalisti demokratom go-
tovo ne prispevajo tako visoke
vsote zato, da se bi borili za
ljudstvo, nego, da služijo pro-
fitarskim interesom. Raditev
ni med demokrato in republi-
kansko stranko prav nobene
razlike. Obe sta služabni
veletav, ki so okradli ameri-
ško ljudstvo vsega in ga pahnili
v mizerijo.

Garner proti radikalcem

Predsednik zbornice poslan-
cev demokratičnega vodja John N.
Garner iz Texasa, katerega je
ponujalo Hearstovo časopisje
ameriškemu ljudstvu za pred-
sednika Zed. držav, je v enemu
svojih govorov dejal, da se bo
moralna vlada žuriti, "če hoče
ustaviti naraščajoče socialistične
in komunistične tendence."

Garner je v besedah demokrat
in zelo navdušen "za ljud-
stvo", ali v tem slučaju je
zahteval da "naj vlada ra-
bi vsako sredstvo v svojem
območju," da ustavi nadaljnje
širjenje radikalizma. Noben
državljan, najsiro odličnjak ali
preprost delavec, ne bi smel
dajati radikalcem nikake
vzbudbe, dejal je Garner in
da tem dal trujstjanom razume-
ti, da jim je zvest in da od nje-
vemu strani ne preti njihovim
interesom nikaka nevarnost.

Volitve v provinci Hesse

Pri deželnozborovih volitvah v nemški provinci Hesse so do-
obili fašisti 32 poslavcev preje-
so jih imeli 27), socialisti 17
(preje so imeli dva), centristi
10 in komunisti 8 (preje 10).

JUGOSLAVIJA V RESNI POLITIČNI, GOSPODARSKI IN DRŽAVNI KRIZI

Diktatura izjavljena. Neizpolnjene obljuhe.—Opo-
zicija postaja drzna. Slab ugled države v inozemstvu

Diktatura v Jugoslaviji je v škripcih. Kralj Aleksander je v nevarnosti za prestol. Država je v opasni krizi in v veliki negotovosti. Brutalno vladanje Aleksandrove diktature ni doseglo namena in Jugoslavija je danes v državotvornem smislu na slabšem kot pa je bila ob času proglašitve diktature. Gospodarsko je na robu propada.

Ko je Aleksander razpustil parlament in pozval na vlado generala Živkovča, je obljubil utrditi kraljevino, odpraviti njene hibe z dekreti in iztrebiti strupeno strankarstvo. O-

bet je daleko zelo gospodarske in politične reforme, znižanje izdatkov in pa vlado, kateri edini cilj in namen bo služiti ljudstvu. Režimski propa-

gandisti v inozemstvu so diktatu-

pozdravili in jo potem ves čas opravljevali ali pa slavili. V Zed. državah so na kraljevačkih slavnostih celo govorili o svobodi, ki jo je deležno prebivalstvo v Jugoslaviji, dasi je ni bilo nič več in nič manj kakor v Mussolinijevi Italiji.

Aleksandrova vlada nasilja ni služila ljudstvu, nego vladni kliki. Zatre svobodščine niso odpravile fanatičnega strankarstva, pač pa so uničile zdrav razvoj političnega življenja v državi, kar se zdaj bridko ma-
čuje. Hrvatje so nezadovoljni bolj ko kdaj poprej. Tudi v Srbiji sami nima diktatura vzlic svojemu srbstvu popularne podpore.

V svetovnem tisku se širijo že dolgo vesti o napetih političnih razmerah v Jugoslaviji, ki meje na revolucijo. Dasi ni verjeti vsakemu poročilu, je vendar dejstvo, da vesti o naraščajoči nezadovoljnosti z Alek-
sandrom in njegovo vojaško diktaturom ne pretiravajo. Politični umori se dogajajo tudi

Pomikanje Nemčije v reakcijo in fašizem

Nemčija je z eno nogo že v monarhiji. Pod vladu junkerja Franz von Papena so postali fašisti privilegirana skupina. Njihova privatna armada je spet dovoljena in otvorjeno grozi, da bo zatrla protivna gibanja s silo in proglašila preki sod.

Izgredje se dogajajo dnevno, v katerih je mnogo oseb ubitih in ranjenih. Organizirano delavstvo straži socialistične liste, tiskarne in dvorane. Dne 25. junija so fašisti udrli v urad in tiskarno socialističnega dnevnika Voerwarts, toda so jih tiskarji odgnali. Socialistična stranka je izdala proglašenje, da bo delavstvo branilo državljanske svobodštine in svojo organizacijo z vsemi močmi, ki so mu na razpolago. Pretepi med fašisti in komunisti so vsakdanji dogodek.

Fašisti operirajo z gesлом "boj judom". Ljudstvo vbija v glavo, da so židje vzrok gospodarske krize v Nemčiji, zato jih je treba zatreti in z njimi vred "njihov marksizem".

Kajzerjevi zdaj odprto propagirajo pôvratek monarhije. Člani Franz von Papenovega kabinka so monarchisti po misljenu. Hitlerjeva stranka ljubimka s kajzerjevimi sinovi in nationalist Alfred Hugenberg je na javnem shodu izjavil, da je njegova stranka za odpravo republike in uspostavitev monarhije.

Fašisti zahtevajo, da naj vlada proglaši preki sod in zatre delavsko gibanje s silo, če pa nimajo ugodi, bodo vzel policijsko oblast v svoje roke. Zahtevajo dalje, da naj se v Prusiji odslovi vse policije, ki so socialisti po prepričanju, komunistična stranka pa naj se proglaši izven zakona.

Bavarska vlada se je zoperstavila kabinetu pruskih junkerjev v Berlinu in pravi, da ne bo dopustila kršenje pravic, ki jih daje nemškim deželam weimarske ustawe. Temu stališču Bavarske se je pridružilo tudi par drugih dežel rajha.

Položaj v Nemčiji je napet in so v njemu tri možnosti:

1.) Vstop fašistov v vlado in

ZA IN PROTI OBOROŽEVANJU

Na tej sliki so ameriški vojni instrumenti, kateri izdelo letalo v zraku veliko prej predno ga more človek videti ali sličiti. Ko instrumenti zaznamujejo bližajoče se letalo, se vojaki lahko pripravijo s svojimi topi za bombardiranje aeroplakov. Vse to je sicer le za "obrambo", ker je mir čez daleje manj siguren. Vse vlade govore proti militarizmu in so zastopane na raznoraznih konferencah, ali njih izdatki v pripravki za klanje se videti vedajo.

Nov socialistični list

Socialistična stranka bo z-
čela s 1. avgustom izdajati po-
seben kampanjski list, ki ga bo
razpečavalna na shodih in kjer-
koli bo prilika. Izvajal bo te-
densko. Urejeval ga bo Edward
Levinson. Za 16 številk zna-
šaročnina 50c.

UČITELJICE V CHICAGU ZAHTEVAJO PLAČO

Slabi časi in delavski tisk

Medtem, ko je dobri dve leti nazaj še vse kapitalistično in lakajsko časopisje lagalo o prosperiteti, "katere v tej deželi ne more ničesar omajati", je socialistični tisk že leta 1928 SVARIL delavce, da naj ne nasedajo praznim obljubam, da naj se ne dajo varati propagandi za "pivo" in Hooverjevi "prosperiteti", nego naj glasujejo tako, kakor bo njem v korist, kajti NA PRAGU JE KRIZA. Štiri leta je od tega.

Glasovali so, kot so jim naročili s spretno kampanjo kapitalisti. Potrošili so v agitaciji za Smitha in Hoovra nad dvajset milijonov dolarjev, in ker med republikanci in demokrati ni razlike, trošijo toliko milijonov zato, da zbegajo volilce in jih odvrnejo od stranke, ki resnično zastopa ljudske interese.

Ljudje, ki trdijo, da ameriško delavstvo ne bo nikoli imelo SVOJE stranke, trdijo to, KAR ŽELE kapitalisti. Zato so deležni oglasov in podpor, zato morejo kakega svojega človeka spraviti po lestvi navzgor—vse NA STROŠKE NEMISLEČEGA delavstva.

Socialistični tisk je bil z delavstvom v VSAKEM slučaju—v "dobrih" in "slabih" časih. Povprečen delavec to zelo slabo vraca. V "dobrih časih" se odreka delavskemu listu z izgovorom, da mu ni nič hudega in da je vsakdo "samo zase", v "slabih časih" pa se izgovarja na—slabe čase in zahteva, da naj mi kaj naredimo zanj—pa nam bo verjetno itd.

Ako ne bi bilo že toliko stotisoč takih delavcev, ne bi kapitalistični tisk vodil vso deželo za nos, ne bi bila mogoča korupcija kakršna je razpašena v tej deželi, in Zedinjene države ne bi bile BREZ SOCIALNE ZAKONODAJE, ki so v tem oziru izmed vseh industrialnih dežel na svetu NAJBOLJ nazadnjake.

Delavci, negujte SVOJE liste! ČITAJTE jih, ker ne izhajajo radi profita, kakor kapitalistični, nego radi vaš, in branijo vaše interese v "dobrih" in slabih časih. Porabite vsako priliko za širjenje "Proletarca".

Konferenca JSZ v zapadni Penni

Konferenca soc. klubov in društev Prosvetne matic v delovkogrom v zapadni Pennsylvaniji se vrši v nedeljo 31. julija v Slovenskem domu, MOON RUN, PA. Prične se točno ob 10. dopoldne D. S. T.

To bo prva konferenca po IX. zboru JSZ. Na dnevnem redu bo poročilo delegata in drugih zastopnikov o zboru,

Vsi klubni in društveni Prosvetne matici NAJ IZVOLIJO ZASTOPNIKE. Na konferenco so vabljeni tudi drugi člani in somišljeniki.

Po konferenci ob 2. pop. bo predaval s. ANNA P. KRASNA o ženstvu v delavskem gibanju. Ženske, moški in mladina je vabljeni, da pride na to predavanje v obilnem številu.

JACOB AMBROŽIČ, tajnik.

Spartakove beležke

Napočil je čas, ko bo tudi ameriško delavstvo moralno začeti z odločnim bojem proti obstoječemu krivičnemu družbenemu redu, ker razmere so potale nezorne.

Moralno bo napovedati boj vsemu, kar ga zavaja in drži v nevednosti. Predvsem je potrebno odstraniti iz delavskih lažljivih buržoazno časopisje, ker drugače je težko razširjati spoznanje in resnic.

Vsi tisti, ki trpijo vsled teh krivičnih razmer, se morajo pričeti zavedati, da je tako časopisje, posebno če nosi delavstvu prijazno kinko, najhujši strup za delavstvo in najsilnejša opora vladajočega razreda.

Nekateri časopisi trdijo, da so nestrankarski, toda v resnici so prehnavšči, da bi pokazali svojo pravo barvo.

Tudi v razrednem boju velja geslo: Kdor ni z nami, je proti nam.

KLUBOM IN DRUSTVOM

ALI želite svojim priredbam čim več moralnega in gmotnega uspeha?

OGLAŠAJTE JIH V PROLETARCU!

Nad štirinajst tisoč učiteljic in učiteljev v Chicagu ni dobito plače, razen nekaj tednov, že od aprila lanskog leta. Občina jim dolguje povprečno \$1,500 vsakemu. Skupno jim dolguje nad 20 milijonov dolarjev samo na plačah. Tudi policaji in drugi mestni delavci ne dobivajo že več mesecov plače. Župan Čermak je šel z več drugimi predstavniki mesta prošli teden v Washington, kjer je apeliral na kongres, da naj nakloni Chicagu \$81,500,000 posojila. Senat je apel odklonil vzliz temu, da so člani Čermakove komisije slišali položaj v najtemnejših barvah. Če mesto ne dobi posojila, je nevarnost, da bodo policaji odpovedali pokorčino, da bodo začele gladne učiteljice v vse drugačnim poučevanjem in da so v takih okoličinah vse možnosti za velike krvave izgredne ter razdejanja. Če se to zgodi, bo morala zvezna vlada poslati v Chicago vojaštvo. "Za omiljenje situacije naj se najprej pobriga država Illinois, banke v Chicagu pa naj mestu posodijo potrebljeno vsto, pa bo problem začasno rešen", je bilo mnenje večine senata. Na tej sliki so učiteljice, ki so imale protestni shod v Grantovem parku. Zahtevalo so, da se naj mesto pobriga in jim plača zaostalo mezzo. V ovalu je župan Čermak, ki je sprejel v mestni hiši deputacijo učiteljic in obljubil storiti kar bo v njegovi moći, da se jim pomaga do zaslужenega denarja.

Nasveti za pojačanje agitacije v prid JSZ

Bridgeport, O. — Na redni seji kluba št. 11 dne 19. junija smo razpravljali o načinu in sredstvih za pojačanje agitacije v prid JSZ in Proletarca.

Delegat našega kluba na IX. rednem zboru je imel v ta nameen priporočila, ki pa na zboru zaradi omejenega časa niso prišla v upoštev, zato so bile vzeta v pretres na klubovi seji.

Sugestirano je, da naj bi se pod okriljem JSZ podvzelo sklicevanje shodov po vseh naseljih, kjer mogoče. Za privlačnost teh shodov naj se predvaja filmske slike o našem delavskem gibanju, naših predrah, konvencijah, o uspehih socialistične administracije na Dunaju, filme iz Sov. Rusije in o delavskem gibanju vseč. Slike naj se spremljajo s predavanjem.

Na vsaki taki predabi bi imeli tudi kampanjski govor na prid lista in stranke.

Seveda so s tako akcijo stroški, posebno z nabavo instrumenta in drugega, kar je k temu potrebno. Sredstva naj bi preskrbeli klub, potem pa se bi moralna vsa stvar voditi tako, da se bi izplačevala s svojimi dohodki.

Kaj je mnenje članstva drugih klubov o tem nasvetu?

Seja, na kateri smo o tem razpravljali, je bila jako zanimiva. Pristopila sta dva nova člana. V bližnji bodočnosti sklice klub shod, na katerega bosta pozvana za govornika Joseph Martinek, urednik češkega socialističnega lista Delavec v Clevelandu, in Olga Vehar, od ravno tam.

Za socialistično stranko vladajo med delavci vseh narodnosti veliko zanimanje. Reakcija v Ohiu se je sicer zavzela, da nam s svojo drastično postavo prepreči nominiranje kandidatov, toda socialistično gibanje bo napredovalo vzliz takim zaprekam.

Ko to pišem, je stavka premagarjev še vedno popolna. Šest rokov si prizadeva obnoviti obrat pod protekajočim deputirjev in milice, a brez uspeha. Več stavkarjev je bilo aretiranih. Revščina je nezorna. Člani našega kluba so vse na stvari.

Ce ta mizerija ne odpre delavcu oči, potem ni upanja, da se bo sploh znalo otresti se starih strank. Zavladale pa bodo take suženjske razmere, kakršne so obstajale pred stoletji.

pa velja še vedno prejšnji zakon, to je, da mora nabrat za približno 30,000 podpisov. Soc. stranka v Ohiju torej bo na glasovnici. Njeni predstavniki se bore proti prej omenjenemu reakcionarnemu zakonu. Ako ne bodo uspeli, bodo socialistični volilci napisali na glasovnico ime socialističnega predsedniškega kandidata in tem pokazali reakciji, da si pravice izbiranja med kandidatimi ne puste vzeti.

Kampanjski fond

J. S. Z.

IV. izkaz.

V kampanjski fond JSZ so v svrhu agitacije za naše kandidate in jačanje soc. stranke prispevali slednji:

Chicago, Ill. John Chernazar, \$2; po \$1: Frank Zaitz, Math Skrinar, Ivan Molek, Fred A. Vider; Frank Margolle, 80c; po 50c: Ignac Schmidt, Steve Malnarich, Anton Trojar, J. Zupančič, Math Majerle, Peter Majerle, Peter Movrin, Anton Garden, Neimenovan, 45c; po 25c: Nick Baloh, Fred Narobe, Anton Marinšek, Jos. Svilgelj, Anna Hribar, Frank Jurca, Frances Vider, Jennie Sušan, William Lepčin, Joe Golob, Frank Berovec, Peter Stolar; Cicero: Fany Kurent, Valentín Kurent, Frances Kozak in Kristina Turpin; M. Abram, 20c, skupaj \$15.45 (nabral Andrew Miško).

Burgettstown, Pa. Neimenovan, \$1; Frank Laurich, 50c; Anton Jeram, 25c, skupaj \$1.75 (posjal Anton Jeram).

West Park, O. Klub št. 6 JSZ, \$2.35, (nabral Jos. Sančar).

Oglesby, Ill. Klub št. 3 JSZ, \$10.00.

Bridgeport, O. Klub št. 11 JSZ, \$1; po 25c: Mike Jerala, (Moon Run, Pa.), Joseph Snay, Tony Kravanza, Florian Pishik (Neffs), Rozi Skoff (Barton) skupaj \$2.25 (posjal Joseph Snay).

Power Point, O. Matt Tušek, 32c; po 25c: Jacob Bergant in Steve Chuck, skupaj 82c (posjal Jacob Bergant).

Chicago, Ill. Po \$1: Jacob in Mary Muha in Joseph Kotar (Detroit) skupaj \$2.00. — Po 50c: Joseph Gerbais; po 25c: Martin Gornik, Joe Oblak, Agnes Mayerle, Anton Drešar, Louis Volk; Ludvik Katz, Roman Leskovšek in Paulina Držich, skupaj \$2.75 (nabral John Rak).

Nominiranje socialističnih kandidatov v Ohiu

kandidatov v Ohiu

Leta 1929 je ohijska legislatura brez kakršega razglasila načrt za pridobivanje novih članov v klubu. V tem odboru so Anton Medved, John Hujan, Rok Božičnik, John Sprohar, Anton Andrej in Angela Zaitz; avtomatično je priključen temu odboru tudi klubov organizator Chas. Pogorelec in John Rak. — P. O.

Skupaj tem izkazu \$45.02, prejšnji izkaz \$160.36, skupaj \$205.38.

Socialistični kandidatje v Wisconsinu

Socialistični kandidat za govornika v zvezni državi Wisconsin je Frank B. Metcalfe; za kandidatima, pride na glasovnico le, data v zvezni senat je bil načrt, ki ga je vabljeno članstvo in drugi priredbi. Aktivni v zbirjanju prispevkov v kampanjski fond so dozdaj A. Miško, Justin Zaitz, Chas. Pogorelec in John Rak.

Za kandidate v državne urade gajnjaka.

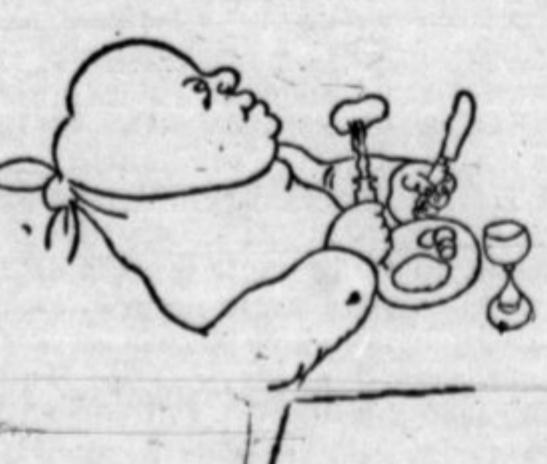
Socialistični kandidat za govornika v zvezni državi Wisconsin je Frank B. Metcalfe; za kandidatima, pride na glasovnico le, data v zvezni senat je bil načrt, ki ga je vabljeno članstvo in drugi priredbi. Aktivni v zbirjanju prispevkov v kampanjski fond so dozdaj A. Miško, Justin Zaitz, Chas. Pogorelec in John Rak.

Za kandidate v državne urade gajnjaka.

V PRIHODNJI ŠTEVILKI

NOVA POVEST

"SMOLA KAPITA-
LISTA MEJAČA"

Konvencija H.B.Z.

(Nadaljevanje.)

Dvomim, da je bila v zgodovini hrvatskih podpornih organizacij katera konvencija burjaja, kot je III. konvencija Hrvatske bratske zajednice v Garyju, Indiana.

Na tem njenem zborovanju vidimo proces prehajanja organizacije iz ekstremu radikalizma v ekstrem reakcije — po zaslugi otročje in bedaste takte komunistov. Komunisti, ko pišem to poročilo so še vedno "solid block" in glasujejo ter ploskajo ali pa razgrajajo na povelje. Narodnički blok je enoten edino v namenu, da se komunistični "revolucioni" v H. B. Z. zavije vrat. Takozvani prosvjetaši so med dvema ognjema. Ker smatrajo komuniste za provokatorje in nevarne obstoju Zajednice, glasujejo največ z narodnjaki. Na konvenciji v Pittsburghu l. 1921 so bili današnji prosvjetaši že komunisti, ali pa so bili somišljeniki komunističnega gibanja in so takorekoč vodili konvencijo. Konvencijo v Detroitu in konvencijo v Clevelandu je tudi nadvladoval komunistični vpliv. Sele na kon-

venciji v St. Louisu pred 3. leti je začel komunistični vpliv zatonjevati in na tej so komunisti edino še v vlogi opozicije. Je ned njimi nekaj sposobnih delegatov in precej iskrenih ljudi, ki misijo, da služijo dobr delavski stvari. Pač ne poznajo pustolovev, ki se igrajo z radikalizmom sebi v zabavo. Treba je namreč vzeti v obzir, da jih je nekaj tudi v "narodenem" bloku, ki so bili preje komunistični vodje, npr. predsednik konvencije Boič. Voditev prosvetašev so bili prej voditelji hrvatskih komunistov. In tako se danes ti voditelji prekljajo na stroške članstva, v resnične probleme, kot je npr. bolniški sklad, pa so se "pogobilni" prav malo in večinoma.

Sestanki ob večerih se vrše kakor prve dni. Nekateri so zelo burni, posebno narodnjaški, medtem ko so komunistični jako "disciplinarni". Na njih dobivajo delegatje navodila, kako jim je treba postopati v manevrih, da ukanijo večno narodnjaškega bloka. Komunisti so več tednov pred konvencijo zbirali po vsi Ameriki

Neodgovornost in nezmožnost konvencije reševati vitalna vprašanja Zajednice, se je med drugim pokazala posebno v razpravi o bolniških skladih. Bolni člani, med katerimi je po splošnem priznanju veliko simulantov, jemljeno več podpo-

re nego znaša skupni asesment

jem lestvice za bolniške podpore, kakor jo je predlagala Jugoslovanska bratska federacija. Omenil sem že, da jo je velika večina potem vzela njenemu priporočilu zavrgla, veliko po krividi glavnih odbornikov, ker se niso poglobili vajno, dasi je bila oglašana za njihovo delo. Razen tega je Cainkar omenjal sedanji mizerni položaj, izkorisčanje, katemu so izpostavljeni delavci, brezposelnost itd. ter obošjal sedanji sistem.

Zelo burna seja je bila 22. junija. Galame je bilo nič koliko. Svoječasno so komunisti, ki so bili v Zajednici še močni, oziroma bivši komunisti, ki so danes le še prosvetaši, stanovili v Zajednici ter njenih društven takozvane prosvetne odbore. Pozneje so se jih poslužili v veliki meri komunisti, ki so pod to firmo sklicevali shode članstva in na njih širili svojo propagando, večinoma brez trohic proslete v nji. Odbor za pravila je predlagal, da se smejo pod firmo prosvetnih odborov zajednice obdržavati razprave in predavanja le teďaj, ako predmet odobri glavni prosvetni odbor. Komunisti so seveda jasno razumeli, da se jim gre za biti ali ne biti, pa so opet dvignili silnu buku in vuku.

Jones je dejal, da spada dobrodošnost socializmu. Napadel je kapitalistični sistem in konstatiral, da je v tej krizi nehal funkciorirati. Odgovoren je za nemire in vojne. Za življenski obstojo ljudstva je nezmožen skrbeti.

L. 1920 in dalje smo bili v "prosperiteti", zato se ljudstvo ni brigalo za socialne probleme. Ko pa se je dogodil krah,

Znano je, da komunisti veliko kolektajo. Znano je tudi, da gre večina nabranega denarja za njih propagando, pa čeprav ga zbirajo za kaj drugega. Ker je to dejstvo splošno znano med Hrvati, ki so bili za komunistične akcije izmed vseh narodnosti najbolj radojni, so se na tej konvenciji uprli in predlagali v pravila določbo, da se ne sme na seji društva čitati nikako pismo, oglasi ali list, ki nima nobenih stikov s poslovanjem društva ali zajednice, razen, ako je odobreno od gl. upravnega odbora. Nova postavka je seveda nedemokratična. Zahteva, da se društva ravnajo strogo v mejah te točke kar znači v mejah mišljena večine upravnega odbora, pa naj bo že v prid ali škodo večine članstva. Da je prišla v pravila, je zasluga komunistov. V debati o nji so se dogajali najburnejši prigori. Ko je končno le prišla na glasovanje, je bila odobrena.

Dne 20. junija je pozdravil konvencijo v imenu SNPJ Vincent Cainkar. Pred tremi leti, ko je govoril na konvenciji HBZ v St. Louisu, so mu komunisti priderili burno ovacio. To je bilo takoj po konvenciji SNPJ, ko so komunisti okrog Radnika še domnevali, da je Cainkar njihov pristaš. Ko je govoril delegaciji v Garyju, pa je šel med člani lijevega krila glas, da mu nije ništa vjerovati. Cainkar je govoril za združenje hrvatskih, slovenskih in srbskih podpornih organizacij in je priporočal spre-

Royal Bakery

SLOVENSKA UNIJSKA PEKARNA.
ANTON F. ŽAGAR,
lastnik.

1724 S Sheridan Rd.,
No. Chicago, Ill.

Tel. 5524.

Gospodinje, zahtevajte v Izgrev-
nem kruhu in načo pekarnu.

(Konec.)

Glen Walters in James Howard sta utihotapljala alkohol iz Mehike v Zed. države z aeroplani. Ko so ju uradniki prohibicijskega oddelka osušili, so se na lov izstreliti poslužili letala in ju ujeli. V njunem aeroplantu so dobili 150 galonov mehiškega alkohola. Na sliki se vidi, da ju je sram, da sta izvršila le prestopek, kakršnega zakrivi v Zed. državah vsak dan in ali drug način milijone ljudi.

Prosvetna matica in kulturno delo

Poročal na IX. zboru JSZ 28.-30. maja 1932 Ivan Molek

Na pesmi socialne vsebine smo bogatejši, posebno za čitanje, recitacije in deklamacije. Teh smo v zadnjih letih precej ustvarili iz svojih moči in naše publikacije hranijo že krasno zbirko pesmi socialnega motiva, s katerimi Prosvetna matica lahko postreže organizacijam za vse prilike in vsako slavnost.

Ni mi treba posebej opozarjati naših delavskih pevskih zborov, da je njihova dolžnost, da vselej in v vseh nastopih goje delavsko pesem. Večinoma se zbori zavedajo te dolžnosti in jo izvrsujejo, ali ponekod še vedno skromno. Kakor delavski dramski odseki še vedno delajo grdo napako, da vlačijo na oder razen "trash" takozvanih narodnih iger s svojimi, lažnjivimi herojskimi karakterji, tako se tudi pevski zbori preradi poslužujejo narodnih pesmi. Nekatere narodne pesmi se podajo umetnikom, ki jih znajo mično interpretirati, ampak iz ust diletanov, ki stoejo na odru kakor lipovi bogovi, je taka pesem brez efekta. Več proletarskih pesmi na delavske odre!

Ena oblika proletarske umetnosti je še, ki ni pri nas v Ameriki še čisto nič znana in je prav lahko izvedljiva. Po Evropi je že zelo razširjena, posebno v Nemčiji in Rusiji. To so zborne deklamacije, ki jih izvajajo večji ali manjši zbori moških in žensk. Na ta način se lahko predvajajo kratki igrokazi ali cela zbirka izbranih socialnih pesmi z deklamiranjem. Toplo bi priporočal Prosvetni matici, da zbere primerne komade in uvede to umetnost tudi pri nas. To bi bilo nekaj novega za naše odre, in prepričan sem, da bi imelo velik efekt.

Prosvetna matica publicira knjige in brošure leposlovne, znanstvene in politično-ekonomske vsebine in v mejah svojih sredstev vrši dobro ta del svoje naloge. To delo mora nadaljevati, zlasti na polju socialnih ved.

Slovenci v splošnem smo zelo revni na znanstveni literaturi. Kar imamo, so drobtine, ki smo jih dobili po vojni. Zelo nam manjka knjige, ki bi v najpoljudnejši besedi, razlagi in z najpripovedejšimi primeri poenostavila bistvo socialistizma. Za našo agitacijo bi bila taka knjižica samo potrebna. Zalostno dejstvo je tudi, da Slovenci še danes nimamo občne zgodovine, ki bi bila kaj vredna; niti poštenega pregleda občne zgodovine nimamo. Ali naj čakamo na tako književno delo v stari domovini? Mislim, da bi se Prosvetna matica lotila zelo hvaljevne naloge, če bi pripravljala gradivo za pregled občne zgodovine z znanstvenega in materialističnega stališča. Poznanje zgodovine, prave zgodovine, je delavcu tako potrebno, ker drugač nima pojma o razvoju človeške družbe.

Večkrat je že bila med nami izrečena žejava, da bi Prosvetna matica izdajala lepo-

slovno in poljudno znanstveno socialno revijo. Taka revija, čeprav bi izhajala le trikrat ali štirikrat na leto, bi nam bila silno potrebna. Sotrudnikov imamo sami dovolj, da bi jo lahko napolnil. Toda večne finančne križe, v katerih brememo od leta do leta, nam ne dopuščajo tega. Ideja socialne revije pa ne sme umriti; čakati mora živa svojega poreda. Kajti, če hočemo, da bo Prosvetna matica res to, kar smo ji namenili: centrala delavske izobrazbe in višja šola za naše delavce v Ameriki, ne smemo niti en dan umakniti izpred oči vseh teh projektov in načrtov.

Med tem pa se mora naše delavstvo veliko bolj zavedati važnosti in potrebe te svoje u-

ULOVLJENA V ZRAKU

na s 166 glasovi, proti pa je bilo 98 članov in simpatičarjev levega krila. Ako bo novi odbor ti dve točki dobesedno izvajal, bo levo krilo le še brezmočen ostane v zajednici, pred nekaj leti pa je bilo v nji odlečujoč faktor. "Narodno krilo" je sprejelo tudi točko, katera poostrojuje kazni in določa izključenje za prestopek, zapadeni v prej omenjenem stavku. Komunisti so zoper na vso moč branili svojo kožo, ali njih predlog je propadel in bodoči glavni odbor ima pravico izključevanja za take prestopek.

Zanimivo je, da se komunisti na tej konvenciji zelo potegujejo za demokracijo, svobo- do govora in slično, medtem ko v svojem programu te reči nazivajo za "buržavne bedo-stoče". Je pač odvisno, kdovrst kontrolira "svobo- do govora". Priljubljene razprave je povzročila sirotišnica, katera ima zasedbo v Desplainsu, Ill., in je prenatrpana otrok. Zemljišče je sicer veliko, toda hišje je premalo. Uprava želi, da se zgraditi eno večjo, moderno stavbo, ki bi stala \$100.000. Konvencija je stvar prepustila glavnemu odboru, toda za gradbeno stroške same potroši- li le \$25.000. Pričkali so se mnogo tudi radi vprašanja ve- ronauka. Otrokom v sirotišnici je svobodno, da lahko pohaja- jo v cerkev, toda v zavodu samem ni verskega pouka. Za- vjetiščna šola je slična ameri- škim javnim šolam. Verno ka- toliški delegatje so zahtevali, da se uvede v sirotišnici vero- nauka. Končno je bil osvojen sedanji sistem.

Zelo burna seja je bila 22. junija. Galame je bilo nič koliko. Svoječasno so komunisti, ki so bili v Zajednici še močni, oziroma bivši komunisti, ki so danes le še prosvetaši, stanovili v Zajednici ter njenih društven takozvane prosvetne odbore. Pozneje so se jih poslužili v veliki meri komunisti, ki so pod to firmo sklicevali shode članstva in na njih širili svojo propagando, večinoma brez trohic proslete v nji. Odbor za pravila je predlagal, da se smejo pod firmo prosvetnih odborov zajednice obdržavati razprave in predavanja le teďaj, ako predmet odobri glavni prosvetni odbor. Komunisti so seveda jasno razumeli, da se jim gre za biti ali ne biti, pa so opet dvignili silnu buku in vuku. Jones je dejal, da spada dobrodošnost socializmu. Napadel je kapitalistični sistem in konstatiral, da je v tej krizi nehal funkciorirati. Odgovoren je za nemire in vojne. Za življenski obstojo ljudstva je nezmožen skrbeti.

O dnevnih volitvah odbora in drugih sklepih konvencije je poročam prihodnji. — P. Č.

To in ono pri nas in drugod

Cleveland, O. — Škof Paul J. Jones iz Antioch vseučilišča je govoril dne 22. junija na banketu, ki je bil prirejen v prid kampanje za Normana Thomasa in James H. Maurerja. Vršil se je v centrali YMCA.

Jones je dejal, da spada dobrodošnost socializmu. Napadel je kapitalistični sistem in konstatiral, da je v tej krizi nehal funkciorirati. Odgovoren je za nemire in vojne. Za življenski obstojo ljudstva je nezmožen skrbeti.

L. 1920 in dalje smo bili v "prosperiteti", zato se ljudstvo ni brigalo za socialne probleme. Ko pa se je dogodil krah,

Vstopnice dobitne v uradu Proletarca in pri vseh čla- nih in članicah JSZ v Chicagu.

IGRE
GOVORNIKI
GODBA
KEGLANJE
PLES

TISKOVINE

SLOVENSKA UNIJSKA TISKARNA
ATLANTIC PRTG. & PUB. CO.

2656-58 S. Crawford Ave., Chicago, Ill.

Tel. Lawndale 2012
A. H. Skubic, pred. — J. F. Korecky taj.

V naši tiskarni se tiskajo "Proletarci".

SUNSHINE — FRESH AIR AND GOOD PURE MILK

Balance Your Daily Diet With

WENCEL'S DAIRY PRODUCTS

GOOD PURE MILK

IT PROTECTS YOUR HEALTH

2380-82 BLUE ISLAND AVE. — Phone Roosevelt 3673

PROLETAREC

List za interes delavskega ljudstva.

Izhaja vsak četrtek.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba,
Chicago, Ill.

Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zvezde

NAROČNINA v Združenih državah za celo leto \$3.00;
za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopisi in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do pondeljka popoldne za priobčitev
v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Thursday by the Jugoslav Workmen's
Publishing Co., Inc.
Established 1906.Editor Frank Zaitz
Business Manager Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:

United States, One Year \$3.00; Six Months \$1.75;
Three Months \$1.00.—Foreign Countries, One Year
\$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

3639 W. 26th ST., CHICAGO, ILL.

Telephone: Rockwell 2864.

546

Mussolinijev "mir" v Italiji

V Italiji odkrivajo zarote jako pogosto. Zarotniki navadno plačajo svoj prestopek, kakršen je je, z življenjem, in fašistična solatka ga jim vzame s strejanjem v hrbot.

Nedavno so arretirali mladega Italijana, katerega namen je bil, kot je poročalo časopisje, ubiti Mussolinija. Le naključju, da ni ob nobeni priliki mogel v duecejevo bližino, se je zahvaliti, da ni izvršil atentata. Mussolini je namreč zelo zastrašen, na slavljih ga obkrožajo cele čete vojakov in orožnikov, v bližini so detektivi, in ljudstvo v prvih vrstah je dopuščeno le s posebnimi vstopnicami. Sele zadaj je "masa", ki ploska svojemu Mussoliniju, katerega po njenem mnenju čuva božja previdnost, da ga ne predre nobeno bodovalo in ne zadene nobena krogla.

Mussolini je trdil in še trdi, da je fašizem najboljša forma vlade. To je naravno, kajti svoje fašistične spake pač ne bo proglašal za fiasco. Če bi bil fašizem res tak vzorni vladni sistem, čemu pa je treba toliko terorja, toliko deportacij, toliko sodnih ubojstev, toliko napolnjenih zaporov? Čemu je treba cenzure, ki ne dovoljuje nobene publikacije, razen fašističnih? Čemu so prepovedani vsi shodi, razen fašistični? Čemu se je bilo treba zvezati s cerkvijo, če je fašizem res tako trden, da lahko sam neomajano stoji na svojih nogah?

Mussolini je zadušil svobodo tiska, govorja in zborovanja in pomoril, zaprl ali pa izgnal čopicijo zato, ker je fašizem prešibek, da se bi mogel vzdržati v svobodno misleči demokratični deželi. Fašizem je vlada terorja. Teror pa ni red, nego spričevalo šibkosti vlade, ker s tem priznava, da nima zadostne zaslombe med ljudstvom. Fašistični poglavar zatrjuje, da je njegov sistem trajen, ker je v vseh ozirih boljši kakor pa liberalen, demokratični vladni sistem. Zgodovina potrjuje, da je v zmoti. Noben sistem, ki sloni na nasilju, kakršna uganja fašistična diktatura, ni trajen. Enaka usoda, kakor je zadeva diktature v prošlosti, doleti prej ali slej tudi strahovlado Mussolinijevih krvnikov v Italiji.

Kdaj bomo zmagali?

Marsikateri delavec pravi, da mu je socialistični program všeč, toda kaj pomaga, ko pa ne bomo nikoli zmagali.

Ko se je vršil dolgotrajni boj za odpravo telesne sužnosti, je bilo stotisoče sužnjev, ki so trdili enako.

V borbi za odpravo fevdalnega sistema, z njegovo tlako, desetino, z ječami in rablji v vsakem gradu, je nešteto tlačanov istotako jamarlo, da bi bila osvoboditev lepa reč, toda kaj pomaga, ko pa nikdar ne pride.

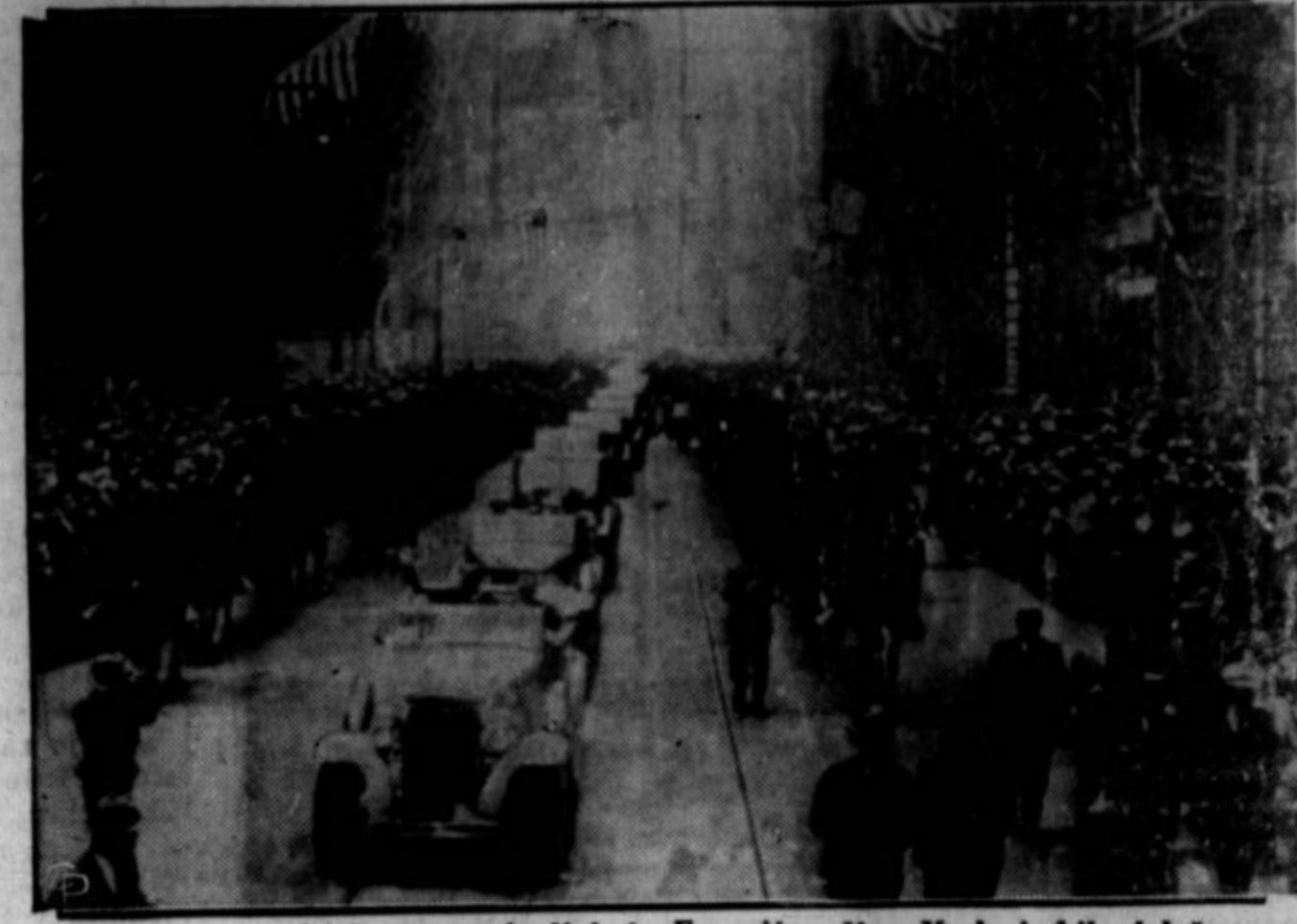
V borbi za volilno pravico so stotisoči delaveci bili indiferenti, češ, gospoda, ki vlažda in davke plačuje, nam ne bo nikoli dala volilne pravice. V boju za enakopravnost žensk srečavamo enake pesmiste. In tako v vsaki borbi za socialni napredok in ljudske pravice.

Socialisti bodo zmagali in socialism je bodoči ekonomski red tako gotovo kakor pride po vsaki noči dan. Ampak treba se je zanj vspomniti, treba se je zanj boriti in zmagali bomo, kadar bo dovolj pametnih delavcev, ki se bodo združili v ta namen.

Težko umljava uganka

Kako to, da komunisti laglje nastopajo skupno s fašisti kot s socialisti? Dokazi: v Prusiji (neštetokrat), v Bavarski, v Saksoniji in v prošlih desetih letih v mnogih drugih deželah. Ako komunisti domnevajo, da s tem povečavajo svetovni kaos in priložnost za svetovno revolucijo, se bi lahko spomnili vsaj Italije. Tudi tam so skupno s fašisti rušili socialistične organizacije, posledice pa trpi ves delavski razred v Italiji. Isto se lahko dogodi v Nemčiji. Ako pride v Nemčiji fašizem kdaj do absolutne vlade, ali do kakršenkoli svoje vlade, ne bo to toliko zasluha v nem ali drugem oziru zgrešene taktike socialistične demokracije kot pa "uspeh" komunističnih metod in akcij, katere so bile in so voda na mlin fašistične reakcije.

PRIZNANJE A. E. PUTNAMOVİ V NEW YORKU

Bi ena ali druga stranka predlagala pameten izhod, ob enem pa bo demokratska kritizirala Hoovra, zato pa porine v Belo hišo ako mogoče svojega Hoovra.

Temu stanju napravi lahko konec edino le delavstvo, ako začne resno delovati za svoje pravice in človeško življenje pod okriljem socialistične stranke.

Samuel Insull

Samuel Insull je bil eden največjih ameriških špekulantov in "public utilities" magnat brez primere. Ko je prišel pred mnogimi leti v Ameriko, ni imel nikakega bogastva. Ali novorazvijajoča dežela in pa ugodne okoljske so mu pripomogle v eni kompaniji do višje pozicije, kar mu je odplo pot v špekulacije. Kontroliral je milijardna premoženja in postal multimilijonar. V špekulacijski igri zadnjih par let pa je med onimi, ki so izgubili. Kapitalistično časopisje piše o njemu zelo pomilovano, posvetilo mu je celo kolone slavoslovov in poveličevalo njegovo "podjetnost", medtem ko za brezposelne milijone in za izkoriscane delavce, ki so tudi Insullu spravili skupaj milijone, nima nobene prijazne besede.

Samuel Insull ni revez vzlic temu, da so ga velebankirji v kritični uri potisnili ob steno in vzel nekaj njegovih milijonov, še več pa onim, ki so Insullu zaupali svoje prihranke. Blizu Chicaga ima, oziroma je imel farmo, ki ga z vsemi lukšurioznimi napravami stane štiri in pol milijona dolarjev. Razen te ima še druge domove v Zed. državah. Poseduje veliko, bogato upravljano in negovano farmo v Angliji, kjer je bil rojen. Insull je mnogo izgubil, gladen pa radi tega ne bo on in ne njegova družina, kajti tudi ako si je dal zase na kakršenkoli način na stran magari samo pol milijona, je to še vedno veliko več kot pa znašajo dohodki stoterih delavskih skupaj.

Kapitalistični tisk predstavlja v Insullu junaka industrialne dobe. V resnicni se lahko vzame Insullova slučaj za enega izmed mnogih dokazov nesmiselnosti kapitalističnega sistema in njegovih špekulacijskih orgij. Zaradi njih so pa hajnili milijoni delavskih družin v bedo in ekonomska zgradba dežele je vržena v kaos.

Povečani davki

Novi davčni načrt določa en milijard 113 milijonov dolarjev nadaljnje davkov. Ako se vzame v obzir, da se plača vse davke s produkcijo in konsumacijo, da jih torej plačajo v eni ali drugi obliki delavci in fararji, in če se dalje vzame v poštev še znižanje plač, ki znaša milijarde, in znižanje cen pojavljajočih pridelkov, vsakdo lahko sam izračuna, da so davki za tva dva sloja zaenzo z znižanimi plačami in cenami toliko brezme, da ga ne bo mogoče vzdržati.

MLAD JETNIK

Policija v Powhatan Pointu, O., je našla 12-letnega Paula Fiesta priklenjenega na postelji. Deček pravi, da je bil jetnik tri meseca. Kot poročajo, ga je obdal z verigami oče, ker ni pustil, da bi se igral z drugimi otroci.

Zgodovina delavskega gibanja na Slovenskem

PRIREDIL ANTON KRISTAN

(Nadaljevanje.)

Bil pa je Železnikar mož-poštenjak, v javnem in zasebnem življenju. Težko se je preživil s svojo kročajo. Bil je samec; abstinent, visokih nrvnih nazorov in dober kot otrok. Obzeval je n. pr. pariško komuno in komunarde, revolucionarje je ljubil z vso nežnostjo nepokvarjene duše; nazadnje je mrljil odkrito in strastno. "Farji" so mu bili posebljeni nazadnjaki; užival je v tkzv. farški gonji. Političnih smernic socialistične stranke ni razumel; bil pa je preverjen, ko je prišel iz Ječe: kar pride od Adlerja (od vodstva iz Dunaja) je najboljše in gorje tistem, ki bi dvomil. V strogo gospodarskem oziru je bil "mojster" in je bolj razumeval gospodarsko politiko srednjega stana kot socialistične gospodarske teorije. Delaven pa je bil; pripravljen za sleherno agitacijsko pot in za vsako i gmočno i moralno žrtev. Ni pa bil niti govornik in niti organizator.

Bil je neizvoljeni "vodja" socialistične stranke. Gibanje v l. 1883—84 ga je pripeljalo pred kruto sodnijo in v strašno ječo — ime je zaslovelo; iz ječe prisledišča ga je gibanje zopet potrebovalo. Okrog njega so se zbrali Brozovič, Hitejc, oba Petriča, Cobal, Mihevc, Linhart, Rok Drobnič, Milnar, Bartl, Kordelj in vsi oni, ki so v Ljubljani in na Kranjskem delovali kot socialjni demokrati pred 1. 1900.

Franc Železnikar je bil rojen l. 1843; umrl pa je 23. februarja 1903 prostovoljne smrti. Njegov mlajši sobojevnik Rok Drobnič, ki je bil mnogo inteligentnejši, mnogo bolj podprt v naukah socialistične demokracije nego Železnikar, je umrl prav istega dne.

XVIII.

Ljudski glas.

Od 1. maja 1882 do 24. jan. 1885 je izhajal v Ljubljani dvakrat na mesec z različnimi datumi "Ljudski Glas", ki ga je začel izdajati časnik Filip Haderlap. Program mu je bil nekak krščanski socialistizem z gesлом: "Krščanska vera je naš ideal."

V uvodnem članku beremo:

"Kaj hoče "Ljudski Glas"?"

List se ni rodil, da bi delal razpor, ampak da bi ljudstvu koristil; ne sovraščalo ali zavist, ampak ljubezen do našega naroda ga je rodila. Pravični bomo naproti vsem, kajti po družbinskem redu so vsi potrebeni; koristiti je treba v prvi vrsti obrtniškemu in kmetijskemu stanu.

Vsi stanovi, tudi kmetiški stan, imajo svoja glasila, samo slovenski obrtniki do zdaj niso imeli svojega glasila. Pa ne samo rokodelci, ampak vse tisti, ki si v potu svojega obraza svoj kruh služijo, bodisi z drevesom ali s peresom, potrebujejo zagovornike svojih interesov. Ker pa nečemo biti enostranski in nečemo ščuvati stan zoper stan (dokler si kateri iz njih ne prilastuje kričivih predpravic), ampak pospeševati vsestranski napredek in blagostanje celega naroda. Podpirali bomo kupčijo, šolo in slovensko knjigo. Zagovarjali bomo pravice našega naroda glede politične svobode in jezikovne enakopravnosti.

Da bi se pa revnim stanovom dalo pomagati s silnostenim prekurom sedanjega družbinskega reda in z različnimi teorijami novodobnih socialistov, tega nikakor ne moremo uvrediti. Saj ti može niso edini v svojih nazorih, in med mnogimi dobrimi nasveti ponujajo tudi mnogo protinaravnih in neizvršljivih. Marsikaj se lepo bere, a v življenju se ne da izvesti; nasprotno pa je krščanski družinski red utrije že skoz osemnajst stoletij; vera naša je prikladna za vse stanove, samo ko bi se v resnicu izvrševala, posebno ona zavednost: "Ljubi svojega bližnjega kakor sem sebe!" Ko bi se ta zapoved držala, potem bi ne bilo ne socialnega vprašanja ne prepričevanje med narodi. Kar hočemo doseči, moramo dosegati polagoma in na postavni poti. Sedajno viudo bomo podpirali. Prosimo za pomoč, sicer pa izročamo usodo lista volji Božji!

Od 1. okt. 1882 je prevzel dosedanjega pravnik in solastnik Ferd. Suhačnik, še uredništvo. V 14. številki je povdral v članku za delavce: "Ce že mi pri vsaki priložnosti rečemo, da ne doobrambamo socialističnega programa, ker ne izhaja od Boga, vendar ne smemo biti gluhi in slepi za opravljene pritožbe delavcev. Saj ravno vselede se je socijalizem rodil, ker so bogati podjetniki v svojih brezverskih nazorih začeli smatrati delavce kot orodje, kot blago, kot priprežno živino. Molzli so tisoče iz julijev delavcev, katerim so dajali komaj za vaskdanji živež. Se ob nedeljih jim ne privočijo počitki, ne skrbe prav nič za njih duševno in moralno odgojo, tako da fabriški otroci počesto brez vsake vere odrastejo. Brezbarnost takih kapitalistov je kriva, da najde agitatorji socialistizma toliko posluha med delavci. Krščanstvo je sužnost odpravilo, ker je pričelo ceniti vrednost človekovo in njegove neumrjocene duše; kjer pa se krščanstvo odpravila in zgubila vera v večnost, tam morajo ravno stanovi v sužnosti nazaj pasti. Cudno, da voditelji delavcev tega previdijo."

(Dalje prihodnjič.)

Neverni Tomaž

Mihail Zoščenko

Tomaž Krjukov tri leta ni dobil od sina nikakih pisem, potem pa kar nenadoma, izvite Tomaž Petrović, iz mesta Moske, od rodnega sina pet rubljev. "Viš ga," si je mislil Tomaž, ogleduje obvestilo, "kak drug sin bi odrinil tri rublje, pa bi bilo. Ta pa na, izvite pet rubljev. Pri takem denarnem obratu se lahko še kak rubejček zapije."

Tomaž Krjukov se je dobro okopal, oblekel čisto srajco, izpel pol steklenice doma žigane vode in se odpravil na pošto. "Ni kar tako," je mislil spomina, "pet rubljev! Kaj vse se ne zgodi na svetu. Čarjev ni več, nič podobnega ni več, na oblasti pa je kmet. Morda moj sin upravlja državo. Kar po pet rubljev lahko odrine očetu. Morda pa ljudje le lažejo o kmetski oblasti. Gotovo lažejo. Morda služi sin za sorača v hotelu."

Tomaž je prišel na pošto in pri okenu predložil obvestilo. "Denarja imam dobiti od sina," je dejal. Blagajnik je pobral med papirji in polnil na deščico ob okenu polčeranca. "Dobro," je dejal Tomaž, "kaj pa pisma ni zrazen od sina?" Blagajnik je

Zopet se je približal k okenu. "Stric, povej no, kdo je naslikan? Oprosti mojim bedam."

"Denar si dobil in hodi. Kje je naslikan?"

"I, na denarju." Blagajnik je pogledal na denar in z nasmehom dejal: "Kmet je na sliki. Ti, naše veličanstvo, si na sliki namesto carja. Razumeš?"

"Tak res? Kako pa to, stric, da jaz o tem nič ne vem? Orjem in ne vem za to. Tudi vsi drugi orjejo in ne vedo!"

Blagajnik se je zasmehal.

"Pri moji veri, da je res," je rekel Tomaž. "Kmetje vladajo in kmetski stan je zdaj v časteh. Kako je v resnicu nihče ne ve. No, ako je kmetova slika na denarju, bo že res. Kar ne gre mi v glavo, da ne bi lagali."

"Pođi vendor že s poto, kaj še plešeš tod," je rekel blagajnik.

"Takoj, samo da spravim denar s sliko . . . Ha, stric, povem ti, da teh carjev nikoli nisem maral, pri moji veri!" Tomaž je ogorčeno pogledal srdičega blagajnika in odšel.

"Glejte, glejte, kaj takega," je premišljal spotoma. "Sliko so napravili! Kaj res uživa kmet carsko čast? Da ne lažejo?"

Pognal je konja, toda pred gozdom ga je nenadoma obrnil in se vrnil v mesto. Ustavil se je pri kolodvoru, privzel konja k plotu in stopil v poslopje. Veža je skoraj prazna, le na klopi pri vratih spinko s klobukom. Tomaž si je kupil za dve kopejki solničnih semen in sedel na okno. Cez trenutek pa si je premlislil in stopil k specemu. "Ej, klobuk, dol s klopi. Sesti hočem." Clovek s klobukom se je prebudil, pogledal Tomaža in sedel. Pljunil je nekajkrat in si začel zvijati cigareto. Tomaž je prisredil, poležil poleg sebe svojo vrečo in s tekot luščil semena, luščine pa pljuval na tla.

"Ne lažejo," si je mislil Tomaž. "Ugled se razločno opaža. Poslušajo človeka. Prej bi ga bili kar česnili po čelju, zdaj pa se boje in so pokorni. Ojoj, kako se je vse obrnilo! Ne lažejo!"

Vstal je in se z veseljem izprehodil po dvorani. Pristopil je k blagajni in pogledal v okence.

"Kam?" je vprašal blagajnik.

"Kako: kam?" je odvrnil Tomaž.

"Listek! Kam potuješ, buča bedasta?"

"Nikamor," je ravnodušno odvrnil Tomaž in si ogledoval blagajnikovoobo. "Ali si lahko znotraj ogledam blagajno?"

"Ako nikamor ne potuješ,

Sto izvodov za dva dolarja

V agitacijske namene pošljemo sto izvodov "Proletarca" za dva dolarja. Naročite jih, kadar imate večjo sejo, veselico, shod, predstavo ali kako drugo priredo, in jih razdelite med udeležence s priporočilom, da naj se nanj naroči. Pošljite naročilo pravnočasno!

kaj pa postajaš tod? Kaj vtičaš svoj rilec po nepotrebnem . . ."

"Rilec," je razdaljen vprašal Tomaž. "Komu pa to govoriš?"

"Eh, gobec pijani!" se je srdočno odzval blagajnik. "Se skozi okno gleda, hudič sivi..."

Tomaž se je nagnil h okenu, naglo pljunil blagajniku v lice in brzo odšel proti izhodu. Prijeli so ga, ko je odvezoval konja. Skušal se je iztrgati, kričal je in si celo prizadeval, da bi ugriznil stražnika v lice. Vse nič pomagalo, vleklj so ga k službujočemu agentu milicije. Tu se je Tomaž nekolič pomiril in se na vso moč trudil, da bi nekaj pojasmil, mahal je z rokami, jeman iz žepa denar in pozival agenta, naj vendor pogleda denar.

Tomaž je žurno namakal pero in pisal zapisnik o razjaljenju uradnika v službi, o piganosti na javnem prostoru in o pljuvanju po tleh v zaprti dvorani. Tomaž je podkrižal zapisnik in vzdihajoč ter majajoč z glavo odšel iz uradu. Odvezal je konja, sedel je na voz in vzel iz žepa denar. Gledal je sliko in mahnil z roko:

"Lažejo, hudiči . . ." In je pognal proti domu.

Internacionala

Na prošli socialistični konvenciji je bilo veliko petja in med delavskimi pesmimi je dominala Internacionala. Konvencija se je pričela in je bila zaključena z Internacionalo.

Peli so jo tudi takoj po nominiranju Normana Thomasa za predsedniškega kandidata na socialističnem tiketu. Po ogromni dvorani so orile tudi druge delavskie pesmi.

Avtor Internacionale je Eugene Pottier, sin kmečkih starcev, rojen v Parizu leta 1816.

Zaradi svojih aktivnosti v drugi internacionali je moral bezati iz Francije in se nastanil potem v New Yorku. Narodna francoska enciklopedija ne označuje časa, v katerem je Pottier zložil Internacionalno, a izdana je bila v njegovih skupnih zbirki revolucionarnih pesmi v zvezku z naslovom Chants Revolutionnaires.

Ko se je hujškanje proti Pottierju v Franciji poleglo, se je leta 1887 vrnil v Pariz. Kdo je Internacionalno uglasbil, ni znano. Ve se le, da je bil tudi avtor Francoza.

Ker pojejo Internacionalo za svojo himno tudi komunisti, marsikateri delavec misli, da je to ruska revolucionarna pesem.

Mogočna himna z revolucionarnim besedilom je tudi Marseljeza, ki je dolgo odmevala na delavskih manifestacijah in zborih. Ker pa je Marseljeza obenem himna konservativne francoske republike, je za mednarodno delavsko gibanje izgubila svoj revolucionarni pomen.

Beda v New Yorku

V New Yorku, ki se ponaša, da je najbogatejše mesto na svetu, je vsaka sedma oseba odvisna od javne dobrodelnosti in dobiva podporo bodisi od občine ali kakše dobrodelne organizacije.

V proših 18 mesecih so porabile v ta namen nad sto dva milijona dolarjev.

Nadlagi teh številk je razvidno, da je v New Yorku 1,104,793 prebivalcev, katere preživlja dobrodelnost. Umetno je, da se jim vzlic temu slabu godi, kot vsem, ki so odvisni od miloščine.

FENCL'S

RESTAVRACIJA IN
KAVARNA

2609 S. Lawndale Ave.,
Chicago, Ill.

Tel. Crawford 1382.

Pristava in okusa domača jedilna.
Cene zmorne. Postrožka težina.

POČASNO VRAČANJE

Veterani so prihajali v Washington veliko hitreje, kot pa so pripravljeni odhajati. Policijska oblast jim je obljubila brezplačno vožnjo v truhli do kakih 100 milij iz mesta. Prošli teden pa so jim obljubile na migljaj do zgoraj tudi šeleznice dve tretjini znižano vožnjo, če se povrnejo v svoje kraje (mnogi brezposelniki veteranji so sploh nimajo kam povrniti).

SEZNAM SLOVENSKIH KULTURNIH DRUŠTEV

V prihodnjem letniku Ameriškega družinskega koledarja bo priobčen seznam slovenskih kulturnih društev in sploh tistih organizacij, katere delujejo tudi na prosvetnem polju. V svrhu, da bo ta statistika kolikor mogoče popolna, prosimo odbornike teh društev in druge, ki se za stvar zanimajo, da pošljete podatke uredniku koledarja na naslov Fr. Zaitz, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill.

Informacije naj bodo v glavnem zapovedene v sledenčem:

1. Ime organizacije.
2. Leto ustanovitve.
3. Kaj je organizaciji, katero opisujete, glavni namen? (Petje, orkestralna glasba, dramatika, čitalnica, šola.)
4. Koliko je imela koncertov?
5. Koliko dramskih predstav?
6. Koliko ima knjižnica slovenskih knjig? Koliko angleških? Koliko v drugih jezikih? Koliko listov prejema? Ali ima svoje prostore?
7. Koliko je vredna imovina organizacije in v čem je zapovedena?

Glede slovenskih orkestrov želi uredništvo koledarja podatke samo od tistih, ki sodelujejo na slovenskih kulturnih priredbah in goje umetno glasbo. Podatkov o godbah, ki igrajo le na plesnih zabavah, ni treba pošljati.

Ameriški družinski koledar je dozdaj priobčil zgodovinski pregled slovenskega časopisa v Ameriki, seznam slovenskih knjig in brošur, ki so bile izdane v Ameriki, in seznam slovenskih domov. Teh podatkov ne dobite v nobeni drugi publikaciji. Ker uredništvo želi statistični pregled našega udejstvovanja čimbolj izpopolniti, se je že pred par leti odločilo zbirati podatke o slovenskih kulturnih organizacijah. Ta pregled bo posebno pribinil letnika. Seznam bo urejen približno kakor sledi:

PENNSYLVANIA.

PITTSBURGH. — Slovenska ljudska čitalnica. Posluje pod pokroviteljstvom Slovenskega doma. Ustanovljena 15. marca 1912. Slovenskih knjig 320, angleških 200, nemških 26, brošur 70, raznih koledarjev 55. Skupna vrednost \$350.

PITTSBURGH. — Slovensko pevsko društvo Preiser. — Ustanovljeno 22. marca 1911. Pridelilo 8 koncertov. Sodeluje mnogokrat s pevskimi nastopi na priredbah drugih organizacij. Pridelilo je nad 20 dramskih predstav.

FARRELL, PA. — Slovenški delavski izobraževalni dom. Ustanovljen novembra 1926. Goji dramatiko in knjižnico. Zaradi izseljevanja rojakov iz naselbine je prosvetno delo zelo težkočeno in pozneje je moralo vsele krize z aktivnostmi prenehati.

CONEMAUGH. — Pevsko društvo Bleed. (Ni število podatkov.)

CONEMAUGH. — Klub it. 5 JSZ. Goji dramatiko in neguje prosvetno delo sploh.

WEST NEWTON. — Pevsko društvo Savica. Ustanovljeno 1909. Prenehalo in bilo obnovljeno sept. 1930.

(Citatelji v Penni in drugje so proseni, da pošljete podrobnosti o kulturnih društvih v svojih naselbinah na uvod u označeni naslov.

FOREST CITY. — Slov. kat. pev. in dram. društvo Naprej. Ustanovljeno 7. februarja 1919. Ima svojo dvoranico. Imelo 6 koncertov in vprizorilo okrog 30 iger.

FOREST CITY. — Pevsko društvo Zvon. Ustanovljeno 1909. Ima po en, včasi dva koncerta na leto. Vprizorilo je 7 iger. Posedeju dvorano.

CALIFORNIA.

SAN FRANCISCO. — Izobraževalni in dramatični klub Slovenia, Inc. Ustanovljen 8. oktobra 1922. Klu-

zirilo je 7 iger. Posedeju dvorano.

SODRUGOM IN SIMPATIČARJEM V BARBERTONU IN OKOLICI.

Seje kluba it. 232 JSZ. se vrže tako drugo nedeljo v mesecu ob 10. dopoldne v dvorani društva "Domovina" na 14. oesti. Sodruži, prijava redno na sejo in pridobivajo klube novih članov, da na ta nadaljnja ustvarimo močno postojanko J. S. Z. omiljenike vabimo, da se nam pridružijo. Socialistična stranka je to deželi edina delavska stranka s konstruktivnim programom, s katerim si delavstvo lahko pribori boljšo bodočnost in končno osvoboditev iz vredne sužnosti.

John Metelko, O. D.

Pričemo oči in dolozino očala

6417 St. Clair Ave., CLEVELAND, O.

Baretincic & Son

POGREBNI ZAVOD

424 Broad Street JOHNSTOWN, PA.

Tel. 1475.

SODRUGOM IN SIMPATIČARJEM V CLEVELANDU.

Seje kluba it. 27 JSZ. se vrže vsak prvi petek v mesecu ob 7:30 srečer. Zenskega odseka prvi torček ob 8. srečer. Mladinski angleški odsek vsak petek izven prvega ob 8. srečer, vsi v klubovih prostorih v S. N. D. Sodruži in sodružice, agitirajo in pridobivajo novih članov in članic klubu ter novih naročnikov Proletarca. V organizaciji je naša moč.

Milwaukee Leader

Največji ameriški socialistični dnevnik. — Naročnina: \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za tri meseca.

Naslov: 540 Juneau Ave. MILWAUKEE, WIS.

NIČ VEČ NE ODLAŠAJTE!

Sodruži, ojačite J. S. Z.! Če hočemo voditi uspešno kampanjo za socialistično stranko, potrebujemo klube v vseh naselbinah, kjer žive jugoslovanski delavci. — Čas za agitacijo je ugoden. Socializem je danes dnevno in svetovno vprašanje. O njem se povsod razpravlja. Razširite "Proletarca", ki je najboljše agitatorično sredstvo za pridobivanje novih bojevnikov socializma.

bova knjižica ima okrog 30

P. ZOLA:

RIM

Poslovenil Etbin Kristan.

(Nadaljevanje.)

To je bil torej Monte Capitolino, najslavnnejši sedmerih gršev, s svojo trdnjavjo, s svojim hramom, kateremu je bilo nekoč obljubljeno gospodstvo sveta, sv. Peter antičnega Rima — ta proti foru nagnjeni, proti Martovi poljani strmovzbočeni hrib, ki je bil videti strašan, hrib, ki so ga obiskavale strele, po katerem je v starodavnih časih vela skrivenostna groza pred nezanimim iz zavetiščnega gozda z njegovimi svetimi hrastmi. Pozneje je imela rimska veličina tukaj svoj tabularium, svoj državni arhiv. Sem gor so prihajali triumfatorji, cesarji so tukaj postajali bogovi, tukaj so stale njih marnorne sohe. In sedaj vprašuje začudeno oko, kako je moglo dobiti toliko zgodovine, toliko slave prostora na tem tesnem kosu zemlje, na teh hribovitih, nepravilnih otočičih med majhnimi strehami, tej krtini, ki ni bila večja ne višja od majhnega, med dvema dolinama nameščenega trga.

Zopet je preseenet Pierra od Kapitola izhajajoči ob vnožju Palatina raztegnjeni forum: Ozek, med sosednje grše stisnjene trge, podlaga, na kateri je moral rastoti Rim, ker mu je manjalo prostora, kupičiti poslopja, da je kar dušilo. Globoko so morali kopati, da so mogli najti častiljiva tla republike pod petnajstimi metri v stoletjih nakopičene aluvialne plasti. Zdaj ni videti nič drugega več kakor dolgo, belkasto, snažno jamo, v kateri niti trnja ali brislja, kjer se opažajo kakor ostanki kosti še odlomki tlaka, stebrov in temeljnih zidov. Popolnoma restavrirana bazilika Julia izgleda enostavno kakor projekcija arhitektonškega načrta. Na tej strani si je samo lok Septimija Severa ohranil vso širino, v tem ko je dobio nekoliko od Vespasianovega hrama preostalih, osamljenih in kakor vsled kakšnega čudeža sredi polomov še pokonci stoječih stebrov nekako ponosno elegantno, pa se dvigajo fini in pozlačeni z majestetično držnostjo proti modremu nebu. Tudi Fokov steber stoji še pokonec in poleg z govorniškega odra se vidi, kaj se je od njega s pomočjo v okolici odkritih kosov obnovilo.

Ali dalje kakor do treh stebrov tempelna Kastorja in Poluksa je treba iti, dalje kakor dle sledov hiše. Vestalk, dalje kakor do Favstininega hrama, v katerem se je naselila krščanska cerkev S. Lorenzo, dalje kakor do okroglega Romulovega hrama, da se dobi izredni občutek ogromnega, ki ga povzroča Konstantinova bazilika s svojimi tremi velikanskimi, zevajočimi oboki. Gledajoč s Palatina bi jih človek lahko smatral za veže hrustov; tako debelo je zidovje, da je videti kos, ki je padel od arkad, kakor skala, ki se je odkrusila od gore. In tukaj, na tem glasovitem, tako tesnem in tako neomejenem toru se je stoletja odigravala zgodovina največjega vseh narodov — od sabinske legende, ki spravlja Rimljane in Sabince, do razglasitve ljudskih pravic, ki so jih plebejci pogloma osvojili z patričjem. Ali ni bil ta forum sočasno trgu, borzu, sodišče, dvorana za politične shode, odprta pod milim nebom? Tukaj sta Graccha zastopala zahteve revoluzije, tukaj je Sulla nabil svoje proskripcionske liste, tukaj je govoril Cicero in tukaj je bila razobesena njegova krvava glava. Potem so cesarji zatemnili stari sijaj in stoletja so pokopal monumente in hrame pod svojim prahom, tako da ni vedel srednji vek početi kaj družega kakor urediti tukaj živinski trg. Zdaj se je vrnilo spoštovanje, tako spoštovanje, ki skruni grobove, groznica, radovednost in znanost, ki jo povečavajo hipoteze. Po teh zgodovinskih tleh, kjer leže generacije druga nad drugo, blodi, pa tava od ene do druge izmed petnajsterih do dvajsetih rekonstrukcij fora, izmed katerih je vsaka enako sprejemljiva. Navaden človek, ki gre mimo, pa ni ne raziskovalec ne učenjak po poklicu, ter ni dan poprej še enkrat prečital rimske zgodovine, zato mu vse posameznosti izginejo; njegovo oko ne vidi na tej na vse.

strani razrovani zemlji nič družega, kakor pokopališče mesta, kjer bledi staro ſkopano kamjenje in ki puhi iz njega velika otočnost mrtvih narodov. Tu, pa tam, pa zopet dolje je Pierre opazoval od voznih koles izgledani tlak stare Sacra-Via, ki se vsak hip ponavlja, obrača, spušča niz dol, pa vzpenja; in misil je na sijajno vožnjo triumfatorja, in kako trdo ga je moral voz pretresati na tem grapavem tlaku slave.

Ali proti jugovzhodu se je razširilo obzore, in onkraj Titovega in Konstantinovega lokata je opazil ogromno maso Koloseja. Oj, ta kolos, ki so mu odtrgala stoljetja le polovicu kakor s silnim zamahom kose, stoji še v svoji neizmernosti, v svojem veličanstvu! S svojimi stoterimi praznimi, v nebesko modrino zevajočimi okni naliči ogromni kameniti čipki. Poseben svet je to z vežami, stopnišči, hodnik, svet, v katerem se človek izgubi v samoti in tišini smrti. Znotraj so polomljene, pod zračnim vplivom preperele stopnice podobne okorni stolbi v žrelu starega, ugaselega ognjenika, nekakšnemu prirodnu cirku, ki ga je sila elementov vrezala v te nerazrušene skale. Ali vroče sonce osemnajstih stoljetij je ožgal to razvalino in jo rdeče pobavar; odkar je bila oropana vse rasti, vsega zelenja in cvetja, ki jo je bilo izpremenilo takrat v kos prašume, se je povrnila v svoje prvotno prirodno stanje, pa je zdaj gola in pozlačena kakor gore bok. A kakšna vizija, če napolni fantazijo to mrtvo ogrodje zopet z mesom in s krvijo in z življenjem, če obljudi cirkus z devetindevedesetico gledalcev, za katere je bilo prostora v njem, če pričara vanj igre in borbe, ter nakopiči ob rdečem odsevem gigantičnega škrilatnega vela celo civilizacijo od cestarja in njegovega dvora do votlega jezera plebejcev v vsej raznovidnosti in bleščobi celega od strasti vzplamtelega naroda!

Dalje na obzoru je bila še druga ciklopska razvalina, Caracallova kopelj; tudi ona je ostala kot sled orjaškega plemena, ki ga je pogolnila zemlja. Dvorane so tukaj, pretirane in nerazumljivo visoke in široke, dvoje vež, v katerih bi bilo mogoče sprejeti prebivalstvo celega mesta, frigidarium, ki je sprejet v svojem plavališču lahko petsto kopajočih, tepidarium in caldarium enakega obsegata, vse zraslo iz silnega stremeljena po ogromnem. In grozeca masa monumenta, debelost stebrov, kakršnih ni v nobeni trdnjavi — vsa ta neskončnost, v kateri so obiskovalci videti kakor mravile! Taka je ta čudovita potrata malte in opeke, da se človek vprašuje, za kakšne množice je utegnilo biti zgrajeno to obrovsko poslopje. Dandanes bi to lahko smatral za prastare iz krovov kakšnih višav padle skale, nakupičene tukaj za zgradbo domovanja Titanov.

Brezmejna preteklost, v katero se je potopil zdaj Pierre, ga je premagala. Na vseh straneh, v vseh surih smerih neskončnega obzora se je oživila zgodovina in je dvigala svoje peneče valovje do njega. Te modrikaste, nepregledne planjave na severu in vzhodu — to je bila staro Etrurija; na zapadu so se odražali vegasti grebeni sabinskih gora, na jugu pa se je raztezalo albansko gorovje in Lacijski pod zlatim dežjem nebeskega solnca. Tudi Alba Longa je tukaj in s hrastovjem kronani Monte Cavo s svojim samostanom, ki je nadomestil stari Jupitrov hram. Pod nogami onkraj fora, onkraj Kapitola pa se je razpenjal sam Rim. Tam nasproti je ležal Esquilin, na desni Caelius in Aventin; Kvirični in Viminal, katerih ni mogel videti, sta bila na levi. Za njim, na bregu Tibere, je bil Janiculus. In vse mesto mu je soglasno pričovedovalo zgodovino svoje mrtve veličine.

(Dalje prihodnjih.)

Zlata valuta

To vsem svetu je zlata v vrednosti približno enajst milijard dolarjev. Od te vsote ga lastujejo Zedinjene države in Francija 70 odstotkov in ves ostali svet 30 odstotkov.

Ali po prebivalstvu, 170 milijonov ljudi kontrolira 70 odstotkov svetovne zaloge zlata, in 1,500,000,000 (ena milijarda pet sto milijonov) ljudi pa le 30 odstotkov. To pojasni, čemu so bile mnoge dežele prisiljene "zavreči" zlati standard, med njimi Velika Britanija, in čemu tudi Francija in Zed. države niso srečne pri svojem ogromnem rumenem zakladu.

VELIK PIKNIK

Slovenskega samostojnega mladinskega podpornega društva "VIJOLICA" V NEDELJO, 3. JULIJA V DE WERT PARKU-MILWAUKEE, WIS.

Jugoslovanska podpora in kulturna društva ter posamezniki v Milwaukee in okolici se vladino vabljeno, da pridejo na naš piknik v obilnem številu.

Na goste, ki nimajo svojih avtov bodo čakali društveni vozniki na N. 30th in W. Center St. Bodite na mestu med 12:30 in 1 uro po poldne.

KAZIPOT: Vozite se do N. 35th St. in Burleigh, od tam naprej Fond du Lac cesto ter se peljite približno 7 milj; pazite na društveni napis na desni strani ceste pred vhodom v park.

VSESTRANSKA FINA ZABAVA TER TOČNA POSTREŽBA. VSTOPNINA PROSTA

RAKETIRSKI "PRIZE-FIGHT"

Oboževani ameriški sport profesionalnih boksačev, zvan "prize-fight", je skor in skoz raketirski obrt. To je že mnogo let. Dne 21. junija sta se tolka v newyorkem Madison Square gardenu Max Schmeling, dosedanji "šampijon", Nemec po rodu, in Jack Sharkey iz Boston. Petnajst spopadov je trajal spektakel. Povprečnemu udelešencu je bilo očividno, da je Schmeling ostal "šampijon", ali izmed komisije treh odločajočih članov sta dva napravila pravorek, da je Sharkey zmagoval. Nad 70,000 ljudi je bilo v areni, ki so plačali preko \$400,000 vstopnine. Na stavah so potrošili že več. Potem so se jesili, da je vse "krakod", čeprav prizefight je nikdar nič drugač bil.

ALI ČIKAŽANI RES SOVRAŽIJO CLEVELANDČANE?

Louis F. Truger zatrjuje, da "Čikažani" ne morejo Clevelandčanov in to razlagata v obširnem pismu, ki je nam prišlo v roke in ga bomo objavili v zabavo čitateljem in g. L. F. Trugerju. Stvar se tiče rudniške družbe v Pioneerville, Idaho, v kateri so zainteresirani nekateri clevelandški rojaki s precej tisočaki. Morda bo to pismo pomagalo razčistiti tudi uganko, "kdo je molzna krava", o kateri piše g. L. F. Truger. To zanimivost svoje sorte boste lahko brali v prihodnji številki.

Napredek hranilnega in posojilnega društva

Razneterosti iz La Salla

La Salle, Ill. — Mesec dni nazaj smo bili na zboru JSZ, ki je napravil na vse najboljši vtič. Čitali ste o njemu lahko že precej poročil. Reči moremo, da so nas milwauški so-druži lepo sprejeli in postregli. Ob raznih prilikah, bodisi na sejah ali na priredbah tekom zborov, pa smo čuli pozdravne govorove odbornikov milwauške občine in Milwaukee County, ki so člani socialistične stranke. Vse to nam je bilo v veliko dobro.

Leto

	Vsota
1926	\$ 1,801.75
1927	12,454.23
1928	42,274.93
1929	55,736.52
1930	74,276.87
1931	112,796.58
1932	147,353.47

V tem letu je organizacija prav dobro napredovala. Koncem maja je bilo skupno posojenega na prve uknjižbe na ne-premičnine \$144,306.30, posojeno na delnice \$3,245, gotovo v imovini, vam povede sledče številke, ki so povzete iz računa, ki so odražali vegasti grebeni sabinskih gora, na jugu pa se je raztezalo albansko gorovje in Lacijski pod zlatim dežjem nebeskega solnca. Tudi Alba Longa je tukaj in s hrastovjem kronani Monte Cavo s svojim samostanom, ki je nadomestil stari Jupitrov hram. Pod nogami onkraj fora, onkraj Kapitola pa se je razpenjal sam Rim. Tam nasproti je ležal Esquilin, na desni Caelius in Aventin; Kvirični in Viminal, katerih ni mogel videti, sta bila na levi. Za njim, na bregu Tibere, je bil Janiculus. In vse mesto mu je soglasno pričovedovalo zgodovino svoje mrtve veličine.

Tudi v LaSallu je veliko počasa za socialistično gibanje in v ponos nam in drugim bi bilo, če bi bila lasallska občina v socialističnih rokah. Toda kar še ni, lahko postane.

Nedavno je tu umrl s. Anton Zahrašnik, član kluba št. 3 JSZ.

Bil je splošno znan in priljubljen. V življenju je izrazil, da hoče civilen pogreb,

kar se je zgodilo. Bil je veličasten — nad sto avtov v spredu.

In hiši žalosti je govoril Leo Zevnik, na pokopališču pa

Petip Godina.

Nedavno je tu umrl s. Anton Zahrašnik, član kluba št. 3 JSZ.

Bil je splošno znan in priljubljen. V življenju je izrazil, da hoče civilen pogreb,

kar se je zgodilo. Bil je veličasten — nad sto avtov v spredu.

In hiši žalosti je govoril Leo Zevnik, na pokopališču pa

Petip Godina.

Nedavno je tu umrl s. Anton Zahrašnik, član kluba št. 3 JSZ.

Bil je splošno znan in priljubljen. V življenju je izrazil, da hoče civilen pogreb,

kar se je zgodilo. Bil je veličasten — nad sto avtov v spredu.

In hiši žalosti je govoril Leo Zevnik, na pokopališču pa

Petip Godina.

Nedavno je tu umrl s. Anton Zahrašnik, član kluba št. 3 JSZ.

Bil je splošno znan in priljubljen. V življenju je izrazil, da hoče civilen pogreb,

kar se je zgodilo. Bil je veličasten — nad sto avtov v spredu.

In hiši žalosti je govoril Leo Zevnik, na pokopališču pa

Petip Godina.

Nedavno je tu umrl s. Anton Zahrašnik, član kluba št. 3 JSZ.

Bil je splošno znan in priljubljen. V življenju je izrazil, da hoče civilen pogreb,

kar se je zgodilo. Bil je veličasten — nad sto avtov v spredu.

In hiši žalosti je govoril Leo Zevnik, na pokopališču pa

Petip Godina.

Nedavno je tu umrl s. Anton Zahrašnik, član kluba št. 3 JSZ.

Bil je splošno znan in priljubljen. V življenju je izrazil, da hoče civilen pogreb,

kar se je zgodilo. Bil je veličasten — nad sto avtov v spredu.

In hiši žalosti je govoril Leo Zevnik, na pokopališču pa

Petip Godina.

Nedavno je tu umrl s. Anton Zahrašnik, član kluba št. 3 JSZ.

Bil je splošno znan in priljubljen. V življenju je izrazil, da hoče civilen pogreb,

kar se je zgodilo. Bil je veličasten — nad sto avtov v spredu.

In hiši žalosti je govoril Leo Zevnik, na pokopališču pa

Petip Godina.

Nedavno je tu

PROSVETNA MATICA

Jugoslovanske socialistične zveze
3639 W. 26th St. CHICAGO, ILL.

ODBOR:

Ivan Molek, Anton Garden, John Rak, Charles Pogorelec, tajnik.

Seznam podpornih društev vključenih v Prosvetni matici:

S. N. P. J.

št. 1, Chicago, Ill. — Tajnik Joseph Wescay, 1504 S. 57th Ct., Cicero, Ill.

št. 3, Johnstown, Pa. — Tajnik Ilija Bubalo, 904 Chestnut St.

št. 5, Cleveland, O. — Tajnik Ludvik Medvesek, 6409 St. Clair Ave.

št. 6, Morgan, Pa. — Tajnik Jacob Dermota, Box 427.

št. 8, Chicago, Ill. — Tajnik Joseph Vucic, 9336 Ewing Ave.

št. 10, Rock Springs, Wyo. — Tajnik John Omeyc, 1313 Clark St.

št. 12, Bridgeport, O. — Tajnik John Kocjančič, RFD 1, box 49.

št. 14, Waukegan, Ill. — Tajnik John Aratch, 1915 Lenox Ave., No. Chicago, Ill.

št. 16, Milwaukee, Wis. — Tajnik Frank Perko, 831 W. National Ave.

št. 21, Pueblo, Colo. — Tajnik Joseph Hochvar, 2318 Cedar St.

št. 34, Indianapolis, Ind. — Tajnik Frank Kreft, 911 Ketcham Ave.

št. 26, Wilcock, Pa. — Tajnik John Dolenc, Box 73.

št. 47, Springfield, Ill. — Tajnik Louis Pekol, 2102 S. 15th St.

št. 49, Girard, O. — Tajnik John Tancek, RFD 1, Avon Park.

št. 72, Radley, Kans. — Tajnik Jacob Remshak, Box 51.

št. 81, Red Lodge, Mont. — Tajnik Charles Zakely, Box 753.

št. 82, Johnstown, Pa. — Tajnik John Zupan, 417 Woodland Ave.

št. 87, Hermelin, Pa. — Tajnik Joseph Plias, Box 437.

št. 88, Moon Run, Pa. — Tajnik Frank Modnik, Box 133.

št. 98, La Salle, Ill. — Tajnik Frank Dernach, 426 Union St.

št. 102, Chicago, Ill. — Tajnik Katherine Bernik, 3204 S. Karlov Ave.

št. 104, West Allis, Wis. — Tajnik Anton Jersin, 1129 S. 62nd St.

št. 106, Imperial, Pa. — Tajnik Jacob Zitko, Box 725.

št. 110, Chisholm, Minn. — Tajnik Frank Klun, Box 658.

št. 119, Waukegan, Ill. — Tajnik Francis Zavokšek, 1916 N. Adams St., Chicago, Ill.

št. 121, Detroit, Mich. — Tajnik Leo Junko, 550 Belmont St.

št. 122, West Aliquippa, Pa. — Tajnik Frank Strubelj, 125 Main Ave.

št. 124, Forest City, Pa. — Tajnik Frank Rataj, Box 685.

št. 126, Cleveland, O. — Tajnik John J. Gabrenja, 22010 Ivan Ave.

št. 138, Canonsburg, Pa. — Tajnik John Troha, Box 166, Strabane, Pa.

št. 142, Cleveland, O. — Tajnik Louis Mrmlja, 780 London Rd.

št. 147, Cleveland, O. — Tajnik Leonhard Poljak, 6319 Carl Ave.

št. 151, Witt, Ill. — Tajnik Joseph Hauptmann, Box 394.

št. 153, Youngstown, O. — Tajnik Frank Baraga, 390 Woodside Ave.

št. 156, Euclid, O. — Tajnik Matthew Dobev, 20230 Goller Ave.

št. 168, Conemaugh, Pa. — Tajnik Blas Brezovšek, Box 74.

št. 177, Reliance, Wyo. — Tajnik Peter Grohar, Box 63.

št. 190, St. Michael, Pa. — Tajnik Frank Kumerdaj, Box 311.

št. 192, Milwaukee, Wis. — Tajnik Frances Gradišar, 732 W. Walker Street.

št. 198, Willard, Wis. — Tajnik Mike Krultz, R. 1, Box 121.

št. 204, Limerene, Pa. — Tajnik John Matičič, 376 Miller St.

št. 206, Gross, Kans. — Tajnik Louis Vene, Box 94.

št. 234, Milwaukee, Wis. — Tajnik John Perkovic, 430 S. 2nd St.

št. 237, Conneaut, O. — Tajnik Joseph Sedmak, 598 Orange St.

št. 244, Kaylor, Pa. — Tajnik Anton Zagar, RFD 2, Box 47, East Brady, Pa.

št. 254, Bon Air, Pa. — Tajnik John F. Korber, RD 2, Box 79, Johnstown, Pa.

št. 262, Farrell, Pa. — Tajnik Cyril Furian, RFD 1, Box 396, Sharon, Pa.

št. 268, Ely, Minn. — Tajnik Jacob Kunstelj, Box 913.

št. 275, Maynard, O. — Tajnik Joe Zlatoper, Box 22.

št. 282, Little Falls, N. Y. — Tajnik Joseph Cvetecar, 67 Petrie St.

št. 287, Burgettstown, Pa. — Tajnik Frank Laurich, 10 Linn Ave.

št. 295, Bridgeville, Pa. — Tajnik John Zigman, Box 674.

št. 297, Raton, New Mex. — Tajnik Joe Radosevich, Box 33.

št. 312, Cleveland, O. — Tajnik H. Stanich, 722 E. 160th St.

št. 318, Baggaley, Pa. — Tajnik John Rosnik, Box 185, Hostetter, Pa.

št. 325, Gowanda, N. Y. — Tajnik Joseph Pečnik, 137 Beech St.

št. 344, Sheboygan, Wis. — Tajnik Leo Milostnik, 1226 Alabama Ave.

št. 358, Power Point, O. — Tajnik Stephen Chuck, Box 45.

št. 363, Galloway, W. Va. — Tajnik Frank Klemenc, Box 41, Brownston, W. Va.

št. 388, Pusglove, W. Va. — Tajnik John Gallun, Box 63, Osage, W. Va.

št. 393, East Worcester, N. Y. — Tajnik Frank Koren.

št. 412, Frederick, Colo. — Tajnik George Zadel, Box 195, Firestone, Colo.

št. 434, Arma, Kans. — Tajnik Martin Krušić, Box 114.

št. 449, Cicer, Ill. — Tajnik John J. Koren, 1613 S. 60th Ct.

št. 451, Onnala, Pa. — Tajnik John Debevc, Box 56.

št. 476, Salem, O. — Tajnik John Stangel, RFD 3.

št. 494, Point Marion, Pa. — Tajnik Tony Zupančič, Box 861.

št. 535, Akron, O. — Tajnik Leo Bregar, 584 Jersey Ave.

št. 559, Chicago, Ill. — Tajnik Donald J. Lotrich, 1937 S. Trumbull Ave.

št. 562, Barton, O. — Tajnik Joseph Skoff, Box 209.

št. 573, La Salle, Ill. — Tajnik Anton Mahnich, 1156-3rd St.

št. 584, Milwaukee, Wis. — Tajnik Frank Obluck, 732 W. Walker St.

št. 589, Strabane, Pa. — Tajnik John Winseck, Box 136.

št. 600, Johnstown, Pa. — Tajnik Frances Vidrich, 669 Russell Ave.

št. 609, Arma, Kans. — Tajnik Mary Gorenec, Box 114.

št. 611, Seattle, Wash. — Tajnik Lucas Debeljak, 172 N. 35th St.

št. 614, Cleveland, O. — Tajnik Frank Koss, 18007 Waterloo Rd.

št. 662, Anyox, B. C. Canada. — Tajnik Mate Građan, Anyox Mine.

št. 683, Hutchison, Pa. — Tajnik Frank Juvan, Box 68, Hermelin, Pa.

št. 712, Johnstown, Pa. — Tajnik Josephine Bizack, 669 Russell Ave.

št. 725 Latrobe, Pa. — Tajnik Jane Fradel, 1904 Alexandria St.

Federacija SNPJ, Chisholm, Minn. — Tajnik Frank Klun, Box 658.

S. S. P. Z.

št. 10, Moon Run, Pa. — Tajnik Joseph Grile, Box 69.

št. 13, Witt, Ill. — Tajnik Joseph Hauptmann, Box 394.

št. 20, Cleveland, O. — Tajnik Wm. Candon, 1058 E. 72nd St.

št. 27, Forest City, Pa. — Tajnik Frank Leben, RFD 2, Box 46.

št. 61, Barberon, O. — Tajnik Joseph F. Valenčič, 464 Franklin Ave.

št. 70, Krayn, Pa. — Tajnik Andrew Milavec, Box 1.

št. 80, Hermelin, Pa. — Tajnik Jacob Peterrel, Box 312.

št. 181, Power Point, O. — Tajnik Mary Bogataj, Box 12.

št. 211, Gowanda, N. Y. — Tajnik John Vehar, 141 Miller St.

št. 220, Detroit, Mich. — Tajnik Frank Režnik, 7126 Miller Ave.

J. P. Z. S.

št. 7, Milwaukee, Wis. — Tajnik John Perkovic, 3151 N. 37th St.

št. 19, Milwaukee, Wis. — Tajnik Leonard Alpner, 708-A. W. Pierce Street.

J. S. K. J.

št. 36, Conemaugh, Pa. — Tajnik John Brezovec, Box 126.

SAMOSTOJNA DRUŠTVA.

"Vojilica", Milwaukee, Wis. — Tajnik Joseph Vidmar, 2029 W. Brown Street.

KLUBI J. S. Z.

št. 1, Chicago, Ill. — Tajnik Peter Bernik, 3204 S. Karlov Ave.

Reports and Comments

Start From The Bottom

The United States is a government of the people, by the people, and for the people. What does that mean? Simply this, that every voter in this country should have a voice, directly or indirectly, in the policies of the government and the general welfare of our people. It does not mean that the legislative assemblies throughout the land should be essentially "rich men's clubs," catering principally to Big Business and at the same time doing practically nothing to alleviate the suffering of the rank and file of our population caused by the depression, which is the worse this nation has yet experienced. If this is not true, then what is the purpose of the Reconstruction Finance Corporation, without some corresponding measures, such as highway construction, the control of the Mississippi River, reforestation, etc., which would take up the slack in unemployment which is doing our country more harm than can be estimated.

Now that we have organized a membership drive, each member is to obtain his quota of two new members before the end of the year. The undersigned has his already and hopes to get many more. Two prizes will be given to the boy and girl comrade getting the highest number of new members.

Why the delay in aiding the millions of helpless and starving unemployed men and women? Is not the welfare of the workers just as vital to our nation as the stabilizing of industry? If my house were ready to tumble, I would endeavor to strengthen the foundation first. I would start from the bottom—not from the top down. Likewise, when general conditions are of a sickly nature, as they are at present, I would start at the bottom, with the workers, and try to restore their purchasing power, which is exceedingly low and which has never been able to keep pace with the progress of this country. This loss in purchasing power is admittedly one of the most outstanding causes of this as well as past depressions. Why does the purchasing power of the masses lag so far behind and, consequently, drag everything down because of the lack of it? Simply this, the majority of the workers are paid much below that amount which would enable them to enjoy the American Standards of Living.

How can these poor conditions be improved and the havoc of any possible future depressions be minimized to a great degree? There is no greater humanitarian Bill or Measure that could accomplish this than one providing for UNEMPLOYMENT INSURANCE, as advocated by the Socialist Party.

People can get what they want, if they are interested and assert themselves through their voting power. If they are not interested and prefer to let matters go along as they may, then the people will most surely and very regularly get things such as depressions and their accompanying sufferings, which they do not want. If you want a good thing, UNEMPLOYMENT INSURANCE, and want it hard enough and will pull strongly for it, you will get it as surely as the sun will rise.

If you are interested and want an opportunity to render us co-operation in this movement, we urge you to join Ward 33 or Branch 6 of the Socialist Club in West Park. Frederic Augustine, West Park, O.

Maybe So

If we had all the money we had spent foolishly, wouldn't we have a glorious time spending it foolishly?

je Hoan odgovoril, da je škoda časa, ki bi ga zapravil in taki brezplodni debati.

Takiti, ki delavske organizacije sili v boj druga zoper drugo, sem nasprotn, je rekel Hoan v svojem odgovoru. "Jaz smatram za našega največjega sovražnika kapitalizem in svoj čas ter energijo porabljam v borbi proti njemu."

"Debatiranje s sovražnimi tendencami med delavskimi organizacijami je kriminalno tratenje delavske sile. Njihova dolžnost je, boriti se skupaj proti skupnemu sovražniku, ne nih vrednot, ki jih je lahko izmenjati, ima pa tudi veliko posojil na poslopja in druga posestva, za katera se zdaj ne dobi denarja brez velike izgube."

Komunisti so imeli v Milwaukee vseeno shod, na katerem so po starini navadi sejali svoj strup sovrašča proti socialistom in govorili o Hoanovi "bojazljivosti". Udeležilo se ga je le par sto ljudi v svojih listih pa so to številko povečali na več tisoč. Ako noče biti človek otročji, in če noče nasesti nihiovim postolovčnim, ga ozmerjajo vseeno. Taka je "revolucionarna" taktika ljudi, ki strogjavljajo kapitalizem v Ameriki s provokacijsko borbo proti socialistični stranki.

Motor City News

Now that the JSF convention is over, it is time to put some of the new ideas into action and increase the membership of the English Sections. The last meeting of our English Section of branch 114 was well attended. Convention reports were given by delegates and two new members initiated which now boosts our membership in good standing to 37. After a short business session we all drove out to Bloomer State Park where a weiner roast was held. All members enjoyed themselves and hoped to have more such outings soon.

Now that we have organized a membership drive, each member is to obtain his quota of two new members before the end of the year. The undersigned has his already and hopes to get many more. Two prizes will be given to the boy and girl comrade getting the highest number of new members.

The executive committee will meet Wednesday, July 6, at the secretary

It's Too Late To Fool With Liberalism

The League for Independent Political Action will hold a conference at Cleveland on the 9th and 10th of July, to consider the existing political situation and possibly to arrange for the formation of a seventh political party.

Our figures may not be entirely accurate, but our estimate is that there are at present six parties which have or will have candidates for president and vice president. If we are wrong, we feel sure that we are understating, not overstating, the number. Hence, a new party would not be a third party—it would be a seventh, eighth or ninth party.

The Socialist party is the third party now, but it hopes to be either the first or second party after next November.

It is really the second party now, or would be if the Republican and Democratic parties were honest enough to unite instead of pretending to be two parties.

We readily understand that the League for Independent Political Action thinks there are some good people who are not radical enough to support the Socialist party, but who are liberal enough to support a new party with a few mildly progressive planks in its platform.

We admit that there are such people—but we assert that the time has gone by, in the history of the political and industrial development of this country, when anything could be gained by pussyfooting.

This year, voters have got to be either hot or cold.

They've either got to stand for something, or they've got to stay in the two old parties and stand for nothing.

There is no middle ground.

It is futile and childish to fool around with mild progressivism.

It's just too late for that sort of thing.

So we hope that the League for Independent Political Action—which is made up of sincere, earnest, well-meaning men and women—will, after due deliberation, decide to advise its followers to support the Socialist party tickets, national, state and local.

—The Milwaukee Leader.

Much Easier Now

To those of you who have faced a hostile world for years in your efforts to convince a skeptical people that capitalism would fail, it is a source of some satisfaction to know that today, at a conservative estimate, 90 percent of those you meet on the street believe as you did 30 years ago. They are convinced that the capitalist system has failed. But many of them still believe that the system can be revived and made to work again. To prove that it can't be done is the first trench in the warfare for Socialism—the next will be to convince these despairing men and women that Socialism alone holds a solution of our economic difficulties. This part of the job is easier today than it was 30 years ago. And in that fact there is much encouragement for Socialists to press the fight to a glorious victory.

—Fred D. Warren.

Notes on Education

An empty head is preferable to a head full of junk. Hence, for original observation, I prefer the illiterate.

The trouble with so many so-called educated people is that they can so well express what they know, and what they know is so frequently not worth telling.

The first thing a sovereign citizen should know is history and economics. The last thing he usually knows is neither.

I knew a man once who could converse fluently in five languages and from what he had to say to me in the one language I can understand, he could have saved himself the trouble of mastering the other four.

The slave I pity the most is the educator who knows what is right yet teaches the wrong in order that he may eat to teach the wrong.—Adam Coaldigger.

Provide Jobs

A legislative representative of the American Federation of Labor told congress that if the government would not do something to support starving people, the time might come when starving people will not support the government.

It is well said and undoubtedly true. There is always a limit to the amount of hunger people will stand. The hungry in America have been remarkably docile thus far, but that does not mean that they will remain so forever.

Proletaric

SEARCHLIGHT

BY
DONALD
J.
LOTRICH

We have always detested the game leaders have played in the past, that is the majority of them. And the more we hear of them the more despicable and contemptible they become. In our own city, we have the staggering Chicago Federation of Labor. Now it seems that the crook of all crooks came to Chicago for the national convention of the Democratic Party. Yes, none other than Jimmy of New York City, who has played as dirty a part in assembling a vast fortune at the expense of the common people as has ever been recorded. Yet, the Chicago Federation of Labor greets Jimmy at the railroad station with a Federation band while the president and secretary as much as hug the beloved Jimmy and escort him as if he was some prince. This makes us ask "do birds of a feather flock together?" Can it be that the union leaders have no self respect? Can it be that they have no respect for the rank and file of the Chicago unions? Can it be that they are only as "good" as Jimmy?

Whatever it is, our opinions about the union leaders have received another sever jolt. And we would certainly hate like the dickens to work alongside of any such union leaders in any farmer-labor party because, right from the outset, our hope for any change in the political life would be gone. We can thank good reasoning that union leaders are not alike everywhere. For instance, in Milwaukee they are working with the Socialist administration to better conditions for the common people. There the union leaders take active part in the political life, side by side with the workingman and woman. They propose and draft plans with which they can assist the workers. They back up all good legislation. That's why Milwaukee and Wisconsin have the best labor laws of any State in the Union. And because our Federationists in Chicago play the game of political independence, while virtually they are either republican or democratic we have nothing to show for their work in Illinois and Chicago. Neeckels and Fitzpatrick have brought new shame to the unionists of Chicago.

While in a small place of business last week a "republican" remarked something like this: "I've been republican all my life but now I'm going to vote democratic." Says I, "Tell me buddy, what's the difference between the republicans and the democrats and their respective parties?" For some moments he stood silent, and then I continued with: "You can't tell me, well, let me tell you. There is no difference." Of course the conservation drifted towards everything in politics, prosperity and jobs and socialism, radicalism and even unionism. Finally, he stated that "everybody goes into public office to 'get all they can'." "Oh no, buddy, you're wrong there. Have

Quite a number of us went to South Chicago last Sunday to the picnic of Lodge Delavec only to be rained out early in the evening. The weather didn't dampen the spirit any however for it was transferred to the hall of the Croatian Home.

And next Sunday, we hope "the powers that be," to use Oscar Ameringer's expression, will not pour water upon us during the day because the Chicago District Federation of SNPJ will hold its annual picnic at Sterzina's Grove in Willow Springs. We hope our friends will all come to the big doings. Trucks will convey our people at frequent intervals. There will be games, races and dancing. Admission 25 cents in advance.

Ninety-five application cards for membership to the Socialist party were accepted at the last Cook county delegate meeting. Greater activities of different branches in various districts were reported. A big demand for speakers and literature is made every week, said comrade Dreifuss. The people are gradually awakening for the Socialist cause and the street corner meetings now conducted by various branches help greatly in this respect.

At the JSF convention held in Milwaukee comrade Snay said that his work as organizer and solicitor for Proletaric would be continued. His first trip was to Library, Pa., where with the help of several sympathizers they reorganized branch No. 230 with 18 new members. Comrade Steve Ringtonia was elected secretary. His letter conveying us this news also contained several subs.

The Chicago SNPJ Federation will hold its annual picnic Sunday, July 3, at Sterzina's Grove. Good music, entertainment, several baseball games and plenty of fun for all is promised. Several trucks will leave from the SNPJ Hall at different hours, making round trips at reasonable prices. Out-of-town guests from Cleveland are expected. Admission tickets are 25c in advance and 40c at the gate.

On Sunday, July 3, the songsters of singing society Zarja, a section of branch 27 of Cleveland will journey to Tancek's farm in Mentor, for a picnic. A good time on such out-of-town trips are always had. A truck will leave at 7 in the morning from the SND on St. Clair Ave.

Last Thursday night the English Section of branch 1 held its second street corner meeting. Approximately 500 people gathered and listened to the speeches of comrades

Dr. R. B. Green and Oscar Godina. At these meetings it is important that members of both senior and its English Section are there on time and participate in the distribution and sales of literature and procuring new members to join the party. The meetings are held every Thursday night at 8 P.M. on 26th St., and Millard Ave.

To raise some money for the campaign fund of the Socialist party, branch No. 232 in Barberton will hold a picnic Sunday, July 3, at Zaggar's farm of which the entire proceeds will be contributed. Comrade Bessemer from Akron will speak. The committee invites all friends and sympathizers, both old and young to attend.

The book department of Proletaric has just received a supply of Upton Sinclair's latest book, "American Outpost". This novel is an autobiography about himself for which requests for many years from abroad and elsewhere have been made. H. L. Mencken, famous critic and editor of the American Mercury, says it contains some of the best writing he has done in recent years. The price of the book is \$2.50. Order it from Proletaric.

ALL FOR NOTHING.
The Good Book says: "It is easier for a camel to go through the eye of a needle than for a rich man to enter the kingdom of heaven."

Well, suppose it is. But why should a camel want to go through the eye of a needle? What is there on the other side of a needle that a camel can't see just as well by standing in front of it?

And why in the name of common sense should a rich man try to worm himself into heaven to mingle with folks he's been trying to get away from all his life?

That Started It

Wifey—How'd you get that smudge on your face?
Hubby—Well, honey, the car broke down and I had to fix it.
Wifey—Since when have you used red grease on your car?

The Kind of Help He Should Offer in Earnest

Saved!

A man was stranded on an unknown island. He was afraid of cannibals, so he moved very cautiously. As he was climbing up a small hill he heard a voice: "Who in hell trumped my ace?" The man lifted his eyes to the sky above and said: "Thank Heaven, there are Christians on this island."

OUR AIM:
EDUCATION,
ORGANIZATION,
CO-OPERATIVE,
COMMONWEALTH

A Campaign of Education

How healthy and permanent is the swing toward Socialism?

Will it stick if the depression lifts?

Is it based on thinking or on momentary emotionalism?

Probably all Socialists will agree that they would feel better about it if the swing had come during comparatively good times. That would have indicated that it was the product of our educational work and that it was based on careful reasoning. We did make progress during that period, but not as much progress as we are making now.

The present condition increases our responsibility. When men and women turn to Socialism because they are up against it, they might turn away from it when things ease up a little, unless they are in the meantime educated to a real knowledge of the subject. Our campaign of education must and will go on continuously.—T. M. L.

The Failure of "Success"

Whenever a rich man says anything about the depression, he is widely quoted, on the ground that he is a successful man and his opinion is therefore worth knowing.

We take issue with the view that a rich man is a success. He might be a success—for other reasons—but he is not a success because he has become wealthy.

In fact, we cannot think of any way in which a man can make a more miserable failure in life than by wasting his time in getting rich. Such a life assassinates the higher ideals and qualities. It is preposterous to call such a man successful. That kind of "success" is a wretched failure.

Who are the really successful?

They are those who have risen above mercenary motives. Those who spend their lives, or at least their spare time, in assisting the upward urge of the human race.

No matter how much money a person accumulates, nor what fame he may acquire, unless the world is better for his having lived, he has been a failure.

Thomas Carlyle put it strikingly: "If the great cause of man, and man's work in God's earth, got no furtherance from the Arabian Calif, then no matter how many scimitars he drew, how many gold plates he pocketed, and what uproar and blaring he made in this world—he was but a loud-sounding vanity and futility; at bottom he was not at all."

If one wanted to become personal, one could name some upholders and blasters who are loud-sounding inanities and futilities—for what Carlyle applied to the Calif is just as applicable to all other men.

True success and mercenary motives cannot exist together. They are in deadly hostility. When they approach one another in the same individual, they engage in mortal combat, and one of them dies.

Mankind has grown to a stage of development where it is ridiculous to judge people by such a mean standard as how much money they have made. But that's the way of capitalism—it is just that low in the scale of social systems.—Milwaukee Leader.

The Law of Progress

The capitalist system that emerged after the revolution in America and France in the latter part of the eighteenth century compelled all other countries to adopt methods similar to those of the new social order. Old laws, old customs, old methods, were discarded. And as they were discarded in France and America, they were likewise discarded in England and the continental countries. As the rising capitalist class expanded its industrial power it grew in political power, until in time the commercial classes dominated all forms of activity. The ancient rights of the feudal nobility crumbled before the rising tide of revolution. This is the law of progress—a new class displaces the old. There now remains but one class—the working class—that has not yet had its turn at running the machine. A beginning has been made in Russia, and if successful, it will force all other nations to follow in its footsteps, not by any overt act of the Russians, but by example, just as capitalism swept over the civilized world, once it started on its job of remaking society.—The American Freeman.

In Canada

The government of Canada is going to nationalize radio. Our northern neighbor will have adequate stations, intelligently arranged programs and a rigid limit on the "blah-blah" of advertisers. Above all, no one will be permitted to monopolize the air in Canada.

The Canadian government is conservative; ultra-conservative. But if any committee of house or senate proposed similar action in this country, its members would be denounced as "radicals", "reds", "bolshheviks". Speakers and writers for the Radio trust would dredge the dictionary for hard words to throw at such an outrageous effort to "put government in business", and undermine our "rugged individualism."—Labor.

And That's What We Were Persecuted for Saying

Besides "making the world safe for democracy", the most impelling reason why the United States entered the World war was to protect its capital loaned abroad. It had loaned money to the allied nations, and its arms manufacturers had rolled vast quantities of war materials to be shot by the allies into Germany, and against the German army, in protecting France and Belgium.—Ogden L. Mills, secretary of the treasury, as reported in The Nation, Feb. 17, 1932.

Pass Word

If this depression had a pass word it would be Blah-Blah!—William Allen White.